Riigi valimisteenistus

Kandidaatide registreerimiseks esitamise juhend

Riigikogu valimised 2027

Sisukord

Sisukord 2
Sissejuhatus 3
1. Kandidaatide registreerimiseks esitamise ajakava 5
2. Kandideerimisõiguslikkus 6
3. Erakond 8
3.1. Erakonna volitatud esindaja 8
3.2. Erakonna volitatud esindaja ülesanded 8
3.3. Esindaja töötaja roll 9
3.4. Volitatud esindaja teatise esitamine VIS-is 9
3.5. Erakonna esindaja töötajale rolli määramine VIS-is 11
4. Kandideerimisdokumendid 13
4.1. Kandideerimisavaldus 13
4.1.1. Kandideerimisavalduse täitmine VIS-is 16
4.2. Kandidaatide ringkonnanimekiri 21
4.2.1. Kandidaatide ringkonnanimekirja sisestamine VIS-i 21
4.3. Kandidaatide üleriigiline nimekiri 23
4.3.1. Kandidaatide üleriigilise nimekirja sisestamine VIS-i 23
4.4. Kandidaatide registreerimise avaldus 26
4.4.1. Kandidaatide registreerimise avalduse sisestamine VIS-i 26
5. Kautsjon 27
5.1. Kautsjoni andmed VIS-is 27
6. Üksikkandidaat 30
6.1. Üksikkandidaadi dokumentide esitamine VIS-is 30
7. Kandideerimisdokumentide esitamine, üleandmine ja vastuvõtmine 32
7.1. Kandideerimisdokumentide esitamine, üleandmine ja vastuvõtmine VIS-is 33
8. Kandideerimisdokumentide muutmine ja parandamine 35
8.1. VIS-is esitatud dokumentide muutmine ja parandamine 35
8.2. Allkirjastatud digikonteineris saadetud ja paberil esitatud dokumentide muutmine ning parandamine 37
8.3. Segameetodil esitatud dokumentide muutmine ja parandamine 38
9. Kandidaatide registreerimine 39
9.1. Liisuheitmise korraldus 39
9.2. Kandidaatidele registreerimisnumbrite andmine 40
10. Muudatused kandidaatide nimekirjades 42
10.1. Kandideerimisandmete avaldamine veebilehel 42
Lisa. Kandideerimisdokumentide kontrollimise töövoog 43

Sissejuhatus

Käesolev juhend annab erakondadele ja üksikkandidaatidele ning nende esindajatele juhised dokumentide esitamiseks ja kirjeldab riigi valimisteenistuse tegevust kandidaatide registreerimisel 2027. aasta Riigikogu valimistel.

Kandideerimisdokumentide näidised on saadaval veebilehel www.valimised.ee.

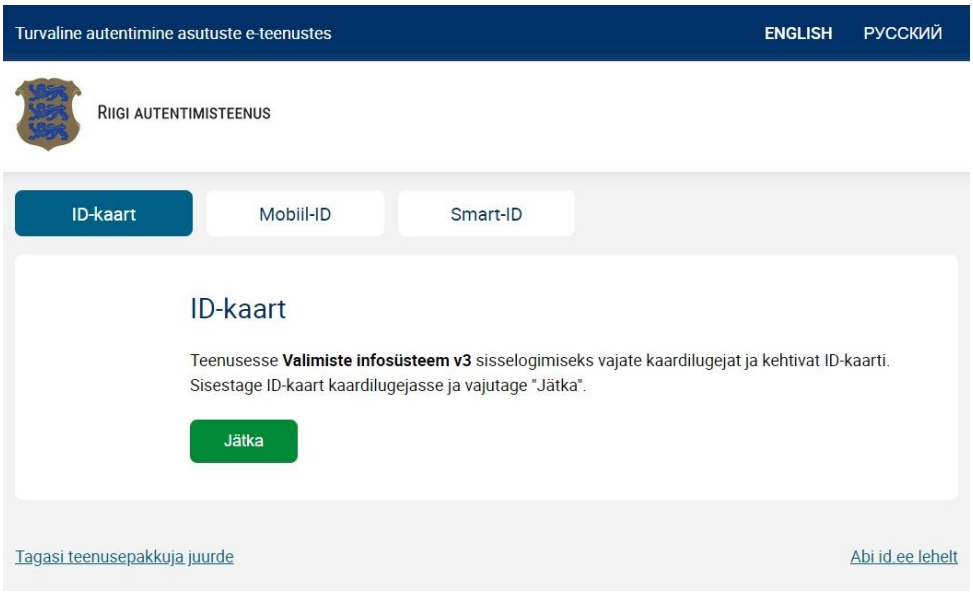
Juhend kajastab ka valimiste infosüsteemi (edaspidi VIS) kasutamist kandidaatide registreerimiseks esitamisel.

VIS asub veebilehel https://vis.valimised.ee/.

Joonis 1. Valimiste infosüsteemi (VIS) avaleht

VIS-i sisenemiseks on vaja kehtivate sertifikaatidega ID-kaarti, mobiil-ID-d või Smart-ID-d.

Joonis 2. VIS-i sisenemine ID-kaardi, mobiil-ID või Smart-ID abil

Küsimusi kandidaatide registreerimiseks esitamise ja registreerimise korra kohta saab esitada, helistades numbritel 631 6540 (üldised korralduslikud küsimused), 631 6548 (õigusküsimused) ja 631 6634 (küsimused VIS-i kohta) ning kirjutades e-posti aadressil info@valimised.ee.

1. Kandidaatide registreerimiseks esitamise ajakava

Vabariigi President kuulutab Riigikogu valimised oma otsusega välja hiljemalt 6. detsembril 2026. Pärast valimiste väljakuulutamist jaotab Vabariigi Valimiskomisjon mandaadid valimisringkondade vahel. Kandidaatide registreerimiseks esitamine algab mandaatide jaotamisele järgneval tööpäeval.

Kandidaatide registreerimiseks esitamine lõpeb 21. jaanuaril 2027 kell 18.00. Kandideerimisdokumentides esinevaid vigu saab parandada kuni 23. jaanuarini 2027 kell 18.00.

Tähtaeg	Toiming
Mandaatide jaotamisele järgnev tööpäev	Algab kandidaatide registreerimiseks esitamine.
21. jaanuar 2027 kell 18.00	Lõpeb kandidaatide registreerimiseks esitamine.
23. jaanuar 2027 kell 18.00	Lõpeb vigade parandamine kandideerimisdokumentides.
26. jaanuar 2027 hiljemalt	Vabariigi Valimiskomisjon registreerib kandidaadid hiljemalt selleks kuupäevaks.
29. jaanuar 2027 hiljemalt	Kandidaat võib hiljemalt esitada kandideerimisest loobumise avalduse.
22. veebruar 2027 hiljemalt	Vabariigi Valimiskomisjon võib hiljemalt tühistada kandidaatide registreerimise otsuse ja registreerida registreerimata jäetud isiku.

Joonis 3. Kandidaatide registreerimiseks esitamise ja registreerimise ajakava

Kandidaatide registreerimiseks esitamise viimasel päeval (21. jaanuar 2027) töötab riigi valimisteenistus kella 18.00-ni.

2. Kandideerimisõiguslikkus

Riigikogu valimistel saab kandideerida Eesti kodanik, kes:

- on kandidaatide registreerimise viimaseks päevaks (26. jaanuar 2027) saanud 21-aastaseks;
- ei ole valimisõiguse osas tunnistatud teovõimetuks;
- ei ole kohtu poolt süüdi mõistetud kuriteos ja ei kanna vanglakaristust;
- ei ole tegevväelane.

Kandidaat kasutab kandideerimisel oma nimena üksnes Eesti rahvastikuregistrisse kantud ees- ja perekonnanime.

Kandideerida ei saa isik, kes on tunnistatud kohtu poolt valimisõiguse osas teovõimetuks. Valimisõiguse osas teovõimetuse üle ei saa otsustada arstliku ekspertiisi ega hoolekandeasutuse hooldajate hinnangu alusel. Valimisõiguse osas teovõimetuse otsustab ainult kohus.

Kandideerida ei saa ka isik, kelle suhtes on jõustunud kohtuotsus, mis mõistab ta süüdi kuriteos ja kes kannab vanglakaristust. Kui isik on kuriteos süüdi mõistetud, kuid vanglakaristuse ära kandnud või ei mõistetud talle vanglakaristust või määrati karistus tingimisi, võib ta kandideerida.

Kaitseväeteenistuse seaduse § 7 sätestab, et tegevteenistus on avaliku teenistuse eriliik, kus kaitseväekohustuslane töötab sõjaväelise auastmega ametikohal. Sõjaväelise auastmega ametikohad on Kaitseväes ja Kaitseliidus, näiteks Kaitseliidu ülema, peastaabi ülema, maakaitseringkonna pealiku ja malevapealiku ametikoht. Aja-, asendus- ja reservteenistuses olev isik ei ole tegevväelane.

Isik, kes vastab seaduses sätestatud kandideerimisnõuetele, võib kandideerida olenemata sellest, kas ta pärast valituks osutumist saab Riigikogu liikme staatuse seaduses sätestatud ametite ühitamatuse piirangute tõttu Riigikogu töös osaleda või mitte.

Näiteks ei või Riigikogu liige olla oma volituste ajal teiste riikide, Euroopa Liidu institutsioonide või rahvusvaheliste organisatsioonide teenistuses. Selline piirang ei piira aga Euroopa Parlamendi liikmete osalemist Riigikogu valimistel. Hea tava on aktiivse kampaania perioodiks, mis algab pärast kandidaadiks registreerimist, vastaval ametikohal nähtavate ülesannete täitmine peatada.

Riigikogu valimise seaduse kohaselt võivad erakonna nimekirjas kandideerida ka erakonda mittekuuluvad isikud. Kandideerimist ei takista erinevate seadustega sätestatud erakonda kuulumise piirangud. Näiteks võivad kandideerida ka prokurörid, kohtunikud, politseiametnikud. Kandideerimisel ja valimiskampaanias osalemisel tuleb järgida asjaomase ametikohaga seotud erapooletuse ja tegevuspiiranguid.

Kandideerimine ei ole seotud isiku elukohajärgse valimisringkonnaga. See tähendab, et kandidaat ei pea kandideerima selles valimisringkonnas, kus asub tema rahvastikuregistrijärgne elukoht, vaid võib kandideerida ka mõnes teises valimisringkonnas. Näiteks võib Tallinnas elav inimene kandideerida Tartu või Pärnumaa valimisringkonnas.

Riigikogu valimistel kandideerimisel on samas piirang, mille järgi ei või erakonna kandidaatide nimekirjas kandideerida teise erakonna liige. Erakonna liikmeks oleku määratlemisel lähtub riigi valimisteenistus äriregistri andmetest. Iga isik võib kandideerida vaid ühes valimisringkonnas ja ainult ühe erakonna nimekirjas või üksikkandidaadina. Erakonna kandidaatide nimekirjas ei või kandideerida üksikkandidaadina registreerimiseks esitatud isik.

Valimisi korraldav isik ei või olla samal ajal erakonna või üksikkandidaadi volitatud esindaja või kandidaat. Volitatud esindajad ja kandidaadid ei saa olla häältelugemiskomisjoni või jaoskonnakomisjoni liikmed ega neid abistavad isikud. Isiku asumisega erakonna või üksikkandidaadi volitatud esindajaks või esitamisega kandidaadiks lõppevad automaatselt tema volitused valimiste korraldajana.

Näiteks lõppevad häältelugemiskomisjoni liikme komisjonis töötamise volitused hetkest, kui ta esitab kandideerimisavalduse valimistel osalemiseks. Sellisel juhul tuleb määrata uus häältelugemiskomisjoni liige. Kui jaoskonnakomisjoni liikmete kinnitamisel selgub, et erakonna esitatud jaoskonnakomisjoni liikmekandidaat kandideerib valimistel, siis teda jaoskonda tööle määrata ei saa. Kandidaadi ja valimiste korraldaja rollid on ühitamatud, ka teises ringkonnas ei ole võimalik neid rolle ühitada.

3. Erakond

Riigikogu valimistel võivad osaleda erakonnad, kes on kantud mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse hiljemalt 7. detsembril 2026. Erakond osaleb valimistel oma nime all, mistõttu tuleb kandideerimisdokumentides kasutada erakonna ametlikku nime. Erakondade nimekujusid saab kontrollida mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri aadressilt https://ariregister.rik.ee/est/political_party.

3.1. Erakonna volitatud esindaja

Erakond peab hiljemalt kandideerimisdokumentide esitamisel esitama riigi valimisteenistusele teatise erakonna volitatud esindaja(te) kohta. Erakond võib volitada ennast esindama kuni kaks isikut. Volitatud esindaja võib ka ise kandideerida. Teatises märgitakse volitatud esindajate nimed, isikukoodid, aadressid ja sidevahendite numbrid.

Teatisele kirjutab alla mittetulundusühingute seaduse või erakonna põhikirja kohaselt erakonda esindama õigustatud isik. Kui erakonna esindamiseks on ette nähtud ühine esindusõigus, peavad teatise allkirjastama kõik isikud, kelle ühine esindus on nõutav. Riigi valimisteenistus kontrollib teatisele alla kirjutanud isikute esindusõigust mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri andmete alusel. Erakond saab esindusõigust ka ise kontrollida äriregistri lihtpäringu kaudu, tutvudes kehtiva registrikaardiga.

Teatise saab esitada:

- elektrooniliselt VIS-is (https://vis.valimised.ee/);
- digitaalselt allkirjastatud dokumendina e-posti teel riigi valimisteenistusele (info@valimised.ee);
- paberil riigi valimisteenistuses kohapeal (Komandandi maja, Toompea 1, Tallinn).

Selleks, et erakonna volitatud esindajad saaksid VIS-is kandideerimisdokumente ette valmistada ja esitada ning erakonna kandidaadid saaksid ise oma kandideerimisavaldusi täita, tuleb erakonnal eelnevalt esitada riigi valimisteenistusele teatis volitatud esindajate kohta. Pärast teatise esitamist kontrollib riigi valimisteenistus selle nõuetekohasust ning määrab teatises nimetatud isikutele VIS-is volitatud esindaja rolli. Seejärel muutub erakond VIS-is nähtavaks ning volitatud esindajad ja kandidaadid saavad alustada kandideerimisdokumentidega seotud toiminguid.

3.2. Erakonna volitatud esindaja ülesanded

Erakonna volitatud esindaja ülesanne on korraldada kandideerimisdokumentide ettevalmistamine, allkirjastamine ja esitamine riigi valimisteenistusele. Volitatud esindaja allkirjastab kandidaatide ringkonnanimekirjad ja kandidaatide üleriigilise nimekirja. Kui

erakonnal on kaks volitatud esindajat, peavad nimetatud nimekirjad olema allkirjastatud mõlema volitatud esindaja poolt, kuid dokumente ei pea nad esitama ühiselt.

Samuti on volitatud esindaja ülesanne parandada riigi valimisteenistusele esitatud kandideerimisdokumentides esinevad vead ja esitada vajadusel dokumendid uuesti ning allkirjastada erakonna esitatud kaebus.

3.3. Esindaja töötaja roll

Kandideerimisdokumentide ettevalmistamisel võib erakonna volitatud esindajat abistada ka erakonna töötaja. Selleks on valimiste infosüsteemis (VIS) ette nähtud roll „Esindaja töötaja“, mis võimaldab teha kandidaatide registreerimiseks esitamise ettevalmistavaid toiminguid, sealhulgas sisestada kandidaatide andmeid ja täita kandideerimisavaldusi. Ühele erakonnale saab määrata korraga vaid ühe esindaja töötaja.

Kui erakond soovib anda VIS-is esindaja töötajale õigused, on selleks kolm võimalust:

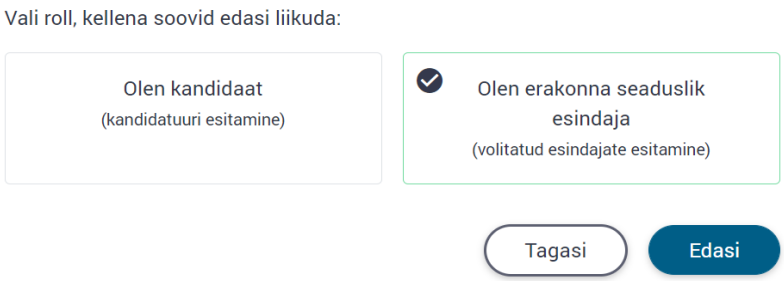
- Teatise alusel: erakond märgib juba volitatud esindajate teatises, et soovib anda konkreetsele isikule esindaja töötaja õigused. Sellisel juhul määrab riigi valimisteenistus isikule VIS-is vastava rolli. Teatise näidises ei ole esindaja töötaja andmete esitamiseks eraldi välju, kuid vajaduse korral võib erakond vajalikud andmed teatisele lisada.
- Eraldi taotluse alusel: erakonna volitatud esindaja pöördub riigi valimisteenistuse poole palvega määrata konkreetsele isikule VIS-is roll „Esindaja töötaja“.
- VIS-i kaudu: erakonna volitatud esindaja määrab ise VIS-is soovitud isikule rolli „Esindaja töötaja“.

Esindaja töötaja saab VIS-is teha kandideerimisdokumentide ettevalmistamiseks vajalikke toiminguid, sealhulgas sisestada ja muuta andmeid ning koostada ja parandada dokumente. Kandideerimisdokumentide allkirjastamine ja kandidaatide registreerimiseks esitamine on aga erakonna volitatud esindaja ülesanne.

3.4. Volitatud esindaja teatise esitamine VIS-is

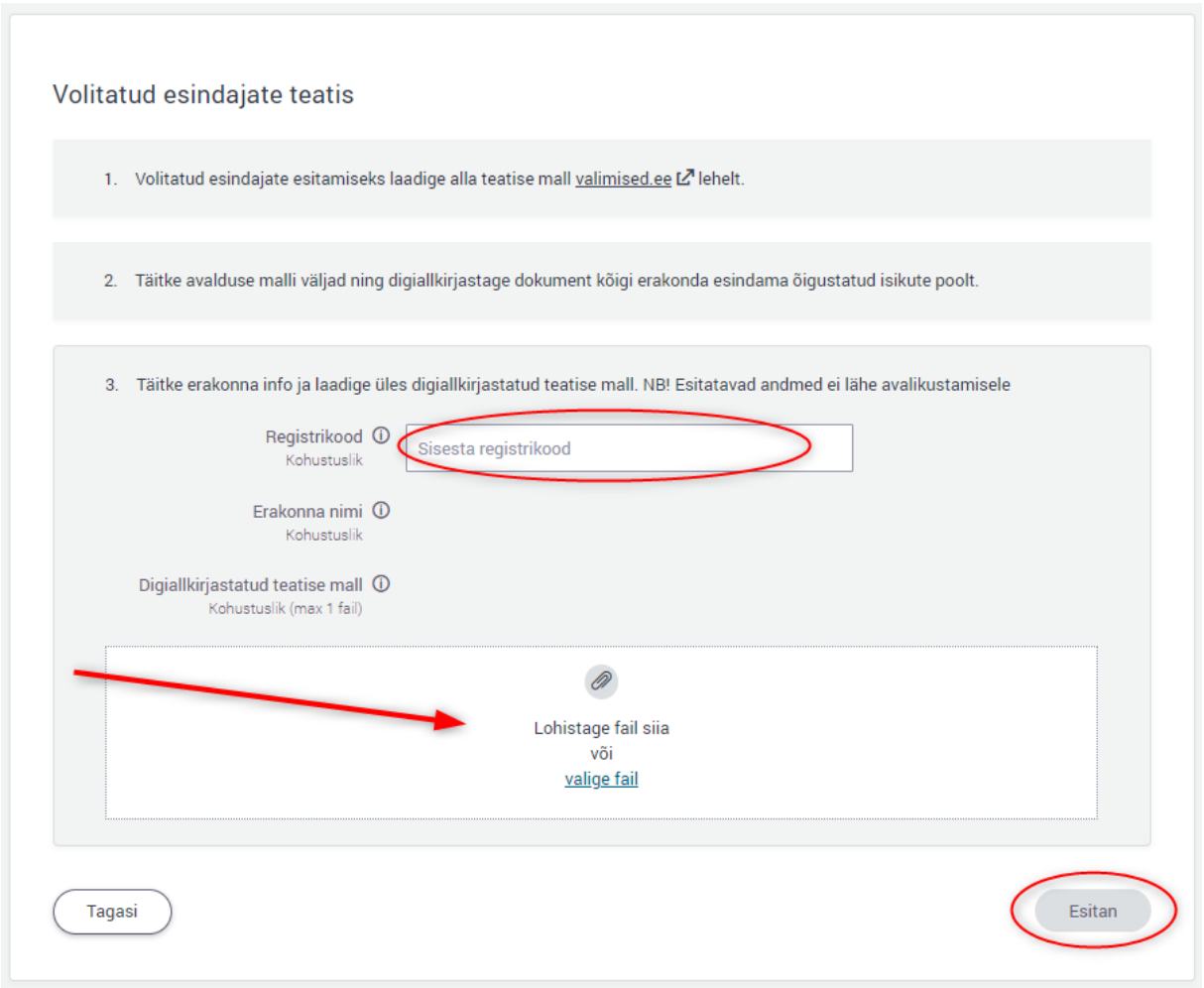
Kui teatis erakonna volitatud esindajate kohta esitatakse VIS-i kaudu, tuleb veenduda, et teatis vastab seaduses sätestatud nõuetele ja on allkirjastatud erakonna seadusliku esindaja poolt.

Teatise esitamiseks tuleb siseneda VIS-i ID-kaardi, mobiil-ID või Smart-ID abil, valida valimissündmus „Riigikogu valimised 2027“ ning seejärel roll „Olen erakonna seaduslik esindaja (volitatud esindajate esitamine)“.

Joonis 4. Rolli valimine VIS-is.

Teatise lisamiseks tuleb sisestada vastavale väljale erakonna registrikood ning lisada eraldi dokumendina vormistatud ja digitaalselt allkirjastatud teatis erakonna volitatud esindajate andmetega.

Joonis 5. Erakonna volitatud esindaja teatise üleslaadimine ja esitamine VIS-is

Teatise esitamiseks tuleb vajutada nupule „Esitan“. Kui teatis on edukalt esitatud, kuvab VIS rohelises kastis kinnituse „Erakonna teatis(ed) on esitatud“.

Kui enne teatise esitamist selgub, et üleslaaditud dokument sisaldab vigu, saab selle kustutada, teha vajalikud parandused ja laadida parandatud teatise uuesti üles.

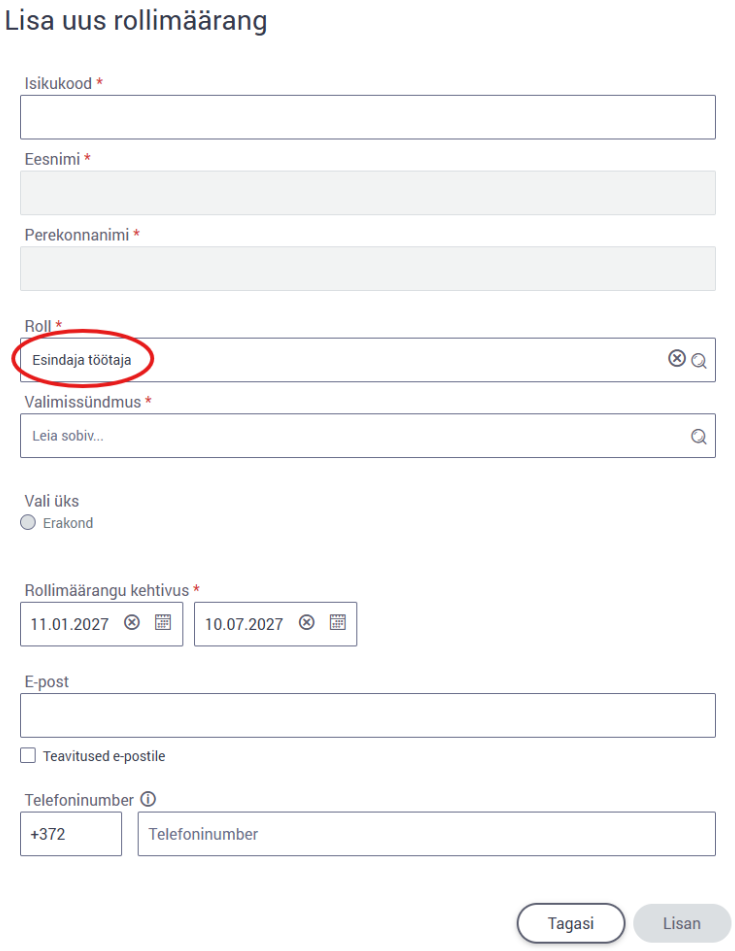

Joonis 6. Üleslaaditud teatise kustutamine

Täpsemalt toiminguid kandideerimisdokumentidega on kirjeldatud 7. peatükis.

3.5. Erakonna esindaja töötajale rolli määramine VIS-is

Kui erakonna volitatud esindajale on VIS-is vastav roll määratud, saab ta ise anda ühele isikule „Esindaja töötaja“ kasutajaõigused.

Rolli määramiseks tuleb siseneda VIS-i ID-kaardi, mobiil-ID või Smart-ID abil ning valida valimissündmus „Riigikogu valimised 2027“. Seejärel tuleb valida vasakpoolsest menüüst „Kasutajad“ ja avanenud kuva paremast ülanurgast „Lisa rollimäärang“.

Joonis 7. Esindaja töötajale rolli määramine VIS-is

Avanenud kuval tuleb sisestada selle isiku isikukood, kellele soovitakse roll määrata. Isikukoodi sisestamisel tehakse päring rahvastikuregistrisse ning kasutaja ees- ja perekonnanimi täidetakse automaatselt.

Seejärel tuleb valida roll „Esindaja töötaja“, määrata valimissündmuseks „Riigikogu valimised 2027“, märkida kasutaja tüübiks „Erakond“ ning valida avanenud loendist erakond, mida volitatud esindaja esindab.

Rollimäärangu vaikimisi kehtivusaeg on kuus kuud alates rolli määramisest.

Soovitame lisada esindaja töötaja e-posti aadressi ning märkida ruut „Teavitused e-postile“, et talle edastataks VIS-i automaatsed teavitused. Samuti soovitame lisada esindaja töötaja telefoninumbri, et riigi valimisteenistus saaks vajaduse korral temaga kiiresti ühendust võtta.

Kui kõik vajalikud andmed on sisestatud, tuleb vajutada nuppu „Lisan“. Rolli edukal määramisel sulgub kasutaja andmete sisestamise aken ning kuva paremas alanurgas ilmub piiratud ajal rohelisel taustal kinnitusteade „Rollimäärang loodud“.

Kui rolli tuleb lõpetada või anda see teisele isikule, siis tuleb kasutajate alt leida isik, kelle rolli lõpetada soovitakse, isiku rolli määramise aken avada pliiatsi märgist ja eelmise isiku roll lõpetada. Alles seejärel saab uuele isikule rolli määrata.

4. Kandideerimisdokumendid

Erakond esitab järgmised kandideerimisdokumendid:

- teatise erakonna volitatud esindajate kohta;
- kandideerimisavalduse iga kandidaadi kohta;
- kandidaatide ringkonnanimekirjad;
- kandidaatide üleriigilise nimekirja;
- kandidaatide registreerimise avalduse;
- kautsjoni tasumist tõendava maksekorralduse koopia.

Üksikkandidaat esitab:

- üksikkandidaadi registreerimise avalduse;
- kandideerimisavalduse;
- kautsjoni tasumist tõendava maksekorralduse koopia.

Teave kandidaatide registreerimiseks esitamise ja registreerimise kohta on avalik. Riigi valimisteenistus avaldab kandidaadi ees- ja perekonnanime, sünniaja ning erakondliku kuuluvuse tähtajatult. Kandidaadi kontaktandmed, andmed hariduse kohta ning töökoha ja ameti avaldab riigi valimisteenistus kuueks kuuks arvates valimispäevast. Kandideerimisavalduses märgib kandidaat, millised tema kontaktandmed avaldatakse valimiste veebilehel.

Kandideerimisdokumendid saab erakond esitada riigi valimisteenistusele VIS-is, digikonteineris, paberil või nn segameetodiga. Kandideerimisdokumentide esitamise, üle andmise ja vastuvõtmise etapid ning dokumentide kontrollimise loogika on kirjeldatud antud juhendi peatükis 7.

4.1. Kandideerimisavaldus

Kandidaat esitab kandideerimisavalduses järgmised andmed:

1) ees- ja perekonnanimi;
2) isikukood;
3) erakondlik kuuluvus;
4) elukoha aadress;
5) valimisringkonna number;
6) sidevahendite numbrid;
7) kontaktandmed;
8) andmed hariduse kohta;
9) töökoht ja amet.

Riigi valimisteenistus avaldab kandidaadi ees- ja perekonnanime, sünniaja ning erakondliku kuuluvuse tähtajatult. Kandidaadi kontaktandmed, andmed hariduse kohta ning töökoha ja ameti avaldab riigi valimisteenistus kuueks kuuks arvates valimispäevast. Need andmed

aitavad valijal kandidaadi kohta teavet saada ja teha teadliku valiku. Kandideerimisavalduses märgib kandidaat eraldi kontaktandmed, mis avaldatakse valimiste veebilehel, ning kontaktandmed, mida kasutatakse üksnes valimiste korraldamiseks ja mida ei avalikustata.

Kandidaat kasutab kandideerimisel oma nimena üksnes Eesti rahvastikuregistrisse kantud ees- ja perekonnanime. See tähendab seda, et valimistel kandideerimisel ei kasutata näiteks kandidaadi lavanime (artistinime). Mitme eesnime või perekonnanime olemasolu korral kasutatakse valimistel kandideerimisavalduses neid kõiki. Kui kandidaat muudab nime pärast kandideerimisdokumentide esitamist, siis uusi dokumente esitama ei pea. Muudetud nimi kantakse rahvastikuregistrist üle automaatselt. Kandidaatide nimekirja ei muudeta pärast 13. päeva enne valimispäeva. Seega selles ajavahemikus nime muutnud kandidaat peab arvestama, et kandideerib oma eelmise nimega.

Kui erakonna nimekirjas kandideerib erakonda mittekuuluv kandidaat, tuleb erakondliku kuuluvuse andmeväljale kirjutada „Puudub“.

Kandidaadi elukoha aadressi andmetena tuleb kasutada rahvastikuregistri andmetes toodud elukoha aadressi. Kandideerimine Riigikogu valimistel ei ole seotud isiku elukohajärgse valimisringkonnaga.

Kandideerimisavalduses on kohustuslik märkida kandidaadi töökoht ja amet. Kui kandidaadil töökoht või amet puudub, võib märkida „Puudub“ või kirjeldada oma sotsiaalmajanduslikku ja hõivatuse seisundit (nt töötu, tööotsija, kodune, pensionär, (üli)õpilane). Vabatekstina esitatavad andmed peavad olema arusaadavad, ajakohased ja keeleliselt korrektsed.

Head näited varasematel valimistel esitatud töökoha ja ameti andmetest:

- Riigikogu liige, majanduskomisjoni esimees;
- Vabariigi Valitsuse liige, kultuuriminister;
- SA Eesti Draamateater, näitleja;
- Aruküla Põhikool, direktor;
- Järva Vallavalitsus, vallavanem;
- Tartu Ülikooli Narva Kolledž, teadur;
- Riigikogu Kantselei, X erakonna fraktsiooni nõunik-sekretariaadijuhataja;
- SA Tartu Ülikooli Kliinikum, arst;
- Tallinna Ülikool, üliõpilane;
- OÜ Dolmitostar, pearaamatupidaja;
- füüsilisest isikust ettevõtja, koolitaja;
- SA Kiusamisvaba Kool, kommunikatsiooni- ja turundusjuht;
- OÜ Meediatark, juhatuse liige.

Head näited töökoha ja ameti puudumisel:

- Puudub;
- Pensionär;
- Tallinna Ülikool, üliõpilane.

Näited, mis võivad vajada täpsustamist:

- Ettevõtja, põllumees, sportlane, füüsik – need nimetused võivad kirjeldada kandidaadi ametit, elukutset või tegevust, kuid ei pruugi anda teavet tema töökoha kohta. Võimaluse korral tuleks täpsustada ka töökoht või märkida selle puudumine.
- Vabakutseline (kirjanik, koolitaja, nõustaja, muusik, näitleja, projektijuht, tõlkija) – vabakutselisus kirjeldab eelkõige töötamise viisi. Soovitatav on märkida konkreetne amet, näiteks „vabakutseline kirjanik“ või „vabakutseline tõlkija“. Töökoha puudumine ei tähenda, et kandidaadil puuduks amet.
- Endine direktor või minister – varasema ametikoha nimetamine ei anna teavet kandidaadi praeguse töökoha ja ameti kohta. Märkida tuleks ajakohased andmed.
- Emeriitprofessor – tegemist on akadeemilise aunimetusega, mis ei pruugi kirjeldada kandidaadi praegust töökohta või ametit. Vajaduse korral tuleks andmeid täpsustada.

Kandidaat esitab informatsiooni ka oma hariduse kohta. Hariduse kohta esitatavad andmed on grupeeritud vastavalt hariduse tasemele: põhihariduseta, põhiharidus, keskharidus (sh keskeriharidus), kõrgharidus. Nimetatud tasemete eristamisel on lähtutud haridusseadusest.

Samuti on kohustuslik märkida valimisringkond, kus kandideeritakse. Valimisringkonnad on järgmised:

- valimisringkond nr 1 – Tallinna Haabersti, Põhja-Tallinna ja Kristiine linnaosa;
- valimisringkond nr 2 – Tallinna Kesklinna, Lasnamäe ja Pirita linnaosa;
- valimisringkond nr 3 – Tallinna Mustamäe ja Nõmme linnaosa;
- valimisringkond nr 4 – Harju- (v.a Tallinn) ja Raplamaa;
- valimisringkond nr 5 – Hiiu-, Lääne- ja Saaremaa;
- valimisringkond nr 6 – Lääne-Virumaa;
- valimisringkond nr 7 – Ida-Virumaa;
- valimisringkond nr 8 – Järva- ja Viljandimaa;
- valimisringkond nr 9 – Jõgeva- ja Tartumaa (v.a Tartu linn);
- valimisringkond nr 10 – Tartu linn;
- valimisringkond nr 11 – Võru-, Valga- ja Põlvamaa;
- valimisringkond nr 12 – Pärnumaa.

Kandidaat saab kandideerimisavalduses märkida, kas ta soovib saada teavitusi ka oma e-posti aadressile. Soovitame e-posti teavitused lubada, sest nii jõuab info oluliste teadete kohta kandidaadini ka siis, kui ta ei ole VIS-i sisse loginud.

Kandideerimisavalduses väljendab isik oma soovi kandideerida erakonna nimekirjas või üksikkandidaadina ja kinnitab, et ta vastab seaduses Riigikogu liikmekandidaadile esitatud nõuetele.

Erakonna kandidaadi avalduse saab VIS-is täita kandidaat ise või erakonna volitatud esindaja või teda abistav isik (esindaja töötaja).

Kui kandideerimisdokumendid esitatakse paberil või digitaalselt allkirjastatult, tuleb riigi valimisteenistusel andmed ise VIS-i sisestada. Kui kandideerimisdokumendid on VIS-i sisestatud, saavad erakonna volitatud esindajad, esindaja töötaja ja kandidaadid ise kandideerimisdokumente muuta, parandada VIS-is. Lähtutakse VIS-is esitatud andmetest.

Kui kandideerimisavaldused esitatakse VIS-i kaudu, tuleb need VIS-is üle kontrollida.

Soovitame kandideerimisdokumentide koostamiseks ja esitamiseks kasutada VIS-i, sest see aitab erakonnal tuvastada võimalikke vigu ja kandideerimist takistavaid asjaolusid juba enne dokumentide esitamist. VIS kontrollib automaatselt kandidaadi andmeid ning annab võimalikest vigadest ja takistustest teada, võimaldades need aegsasti kõrvaldada.

4.1.1. Kandideerimisavalduse täitmine VIS-is

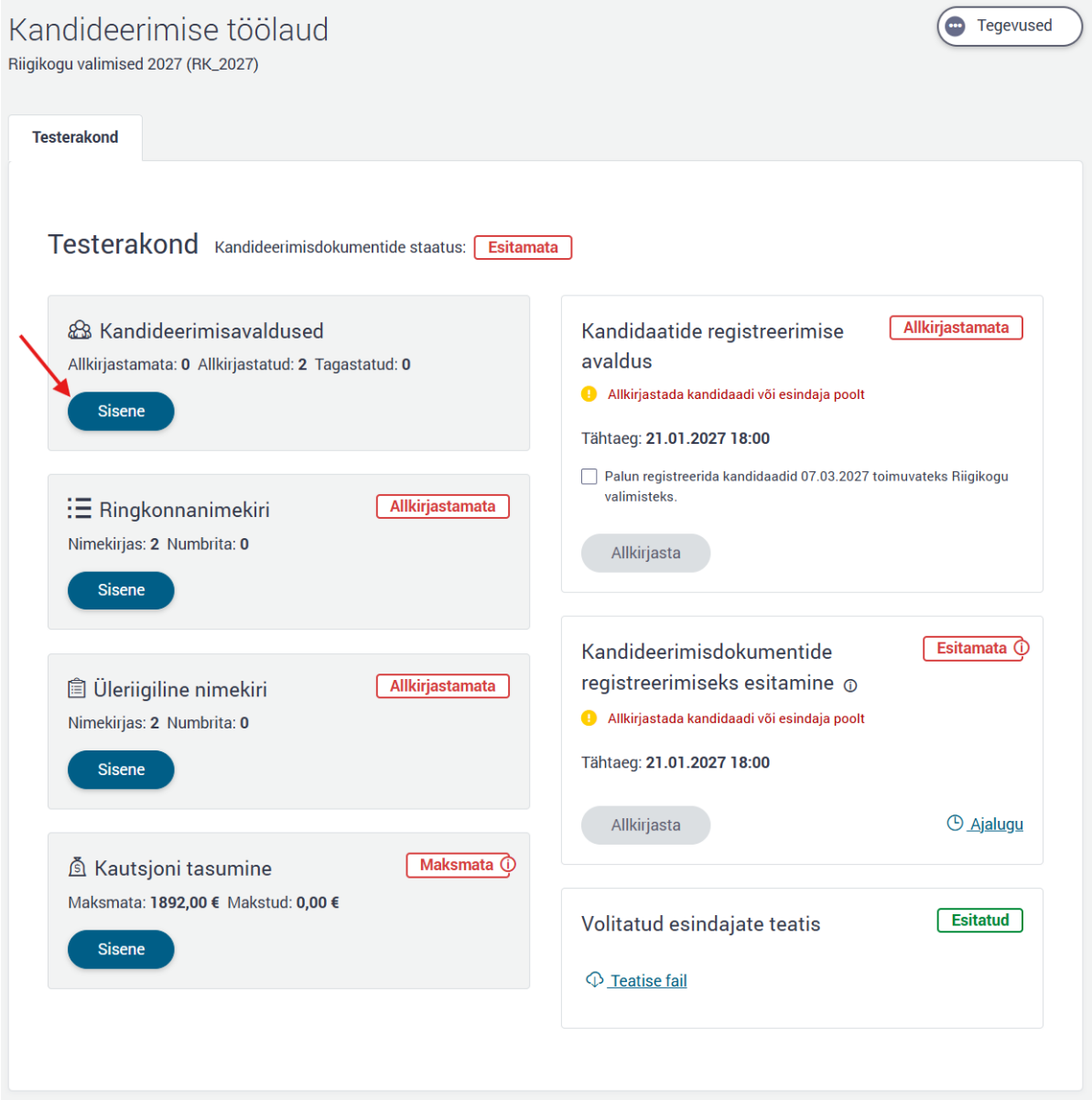
Erakonna kandidaadi avalduse saab VIS-is täita kandidaat ise, erakonna volitatud esindaja või teda abistav isik (esindaja töötaja). Kui VIS-is sisestatakse kandideerimisavaldusele isikukood, toimub päring rahvastikuregistrisse. Pärast rahvastikuregistri päringut täituvad VIS-is automaatselt andmed kandidaadi elukoha aadressi kohta. Kuna VIS on ühendatud ka äriregistriga, täituvad VIS-is automaatselt ka andmed erakondliku kuuluvuse kohta.

VIS-is toimub automaatne kontroll selle üle, kas kandidaat ei kuulu teise erakonda, ja ega sama isik ei ole VIS-is juba kandideerimisavaldust allkirjastanud. Avaldusele ilmub pärast isikukoodi sisestamist või avalduse salvestamist veateade, kui kandideerimiseks on tõkestus. Kui avaldusele ilmuvad päringu tulemusel vigased andmed, tuleb pöörduda nime ja elukoha asjus rahvastikuregistri ning erakondliku kuuluvuse asjus äriregistri poole. Kui nendes registrites vigu ei ole, vaid veateade on ekslik, siis tuleb pöörduda riigi valimisteenistuse poole.

Kandideerimisavalduse esitamiseks tuleb VIS-is teha järgmised sammud:

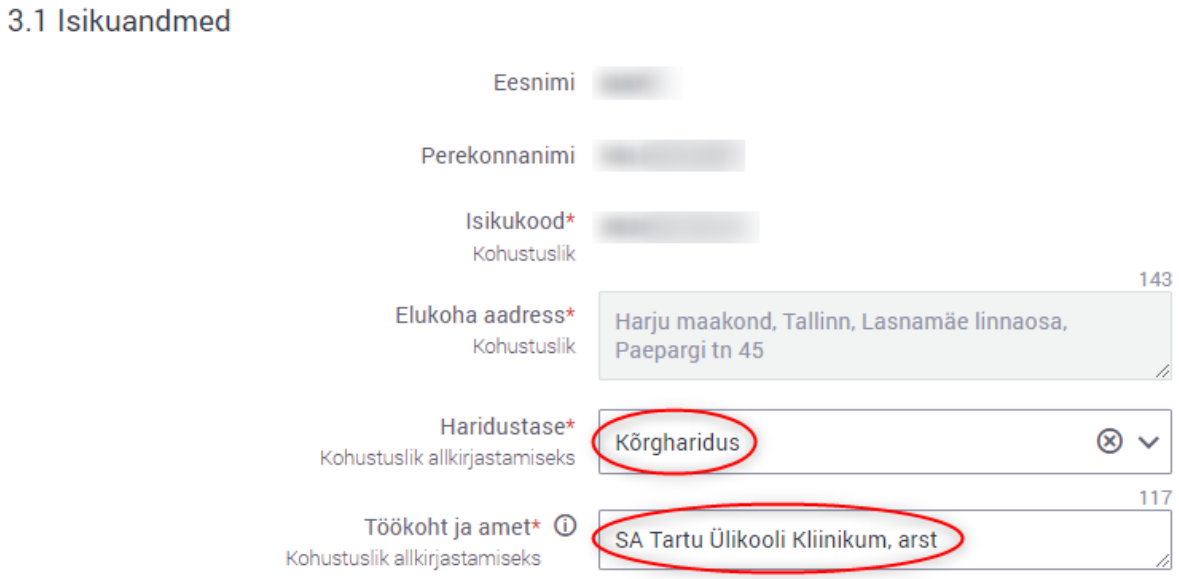
- siseneda VIS-i https://vis.valimised.ee/ (ID-kaardi, mobiil-ID või Smart-ID-ga);
- valida käesolev valimissündmus (Riigikogu valimised 2027);
- valida endale soovitav roll (kandidaat, esindaja);
- sisestada andmed kandideerimisavaldusele või kontrollida varem sisestatud andmete õigsust;
- avaldus allkirjastada.

VIS-i sisenenud ning kandidaadi rolli valinud isik saab liikuda otse kandideerimisavaldust täitma. Erakonna volitatud esindajal ja esindaja töötajal on õigus sisestada kandideerimisavaldusele erakonna kandidaadi andmeid, et vähendada kandidaadi enda tööd. Esindaja siseneb selleks VIS-is blokki „Kandideerimisavaldused“ ning seejärel „Lisan kandidaadi“.

Joonis 8. Erakonna kandideerimisdokumentide töölaud VIS-is

Kandideerimisavaldusel tuleb käsitsi sisestades täita need lahtrid, mis ei ole automaatselt andmetega täidetud.

Joonis 9. Kandidaadi isikuandmete, hariduse ning töökoha ja ameti sisestamine

Lisada tuleb nii kontaktandmed valimiste korraldajale (ei avalikustata) kui ka avalikustamiseks mõeldud kontaktandmed, mis avaldatakse valimiste veebilehel. Facebooki ja X-i (endine Twitteri) profiilide aadressid (valikulised väljad) tuleb sisestada veebilinkidena, näiteks https://www.facebook.com/mari.maasikas/. Kasutaja- või profiilinime kirjutamine ei ole piisav.

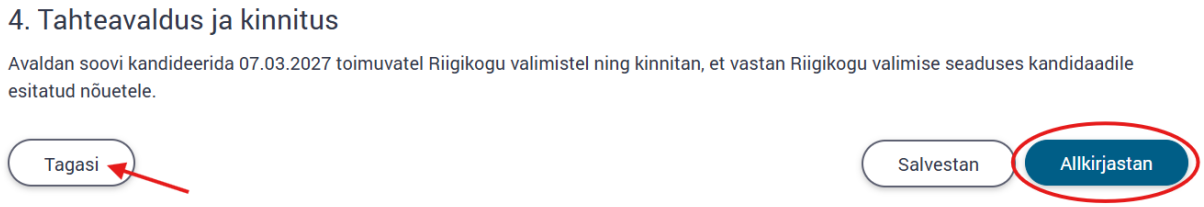

Joonis 10. Kandidaadi avalikustatavate kontaktandmete sisestamine

Kui kandideerimisavalduse sisestab erakonna volitatud esindaja või esindaja töötaja, siis saab ta avalduse salvestada. Kui dokumendid esitatakse segameetodiga, märgib riigi valimisteenistus avalduse allkirjastatuks, kui on saadetud paberil allkirjastatud või digiallkirjastatud avaldus.

Joonis 11. Kandideerimisavalduse salvestamine

Kui kandidaat täidab avalduse iseenda kohta, saab ta avalduse ka allkirjastada. Kandideerimisavalduse allkirjastamisel kinnitab kandidaat esitatud andmete õigsust ja oma tahet kandideerida.

Joonis 12. Kandideerimisavalduse allkirjastamine

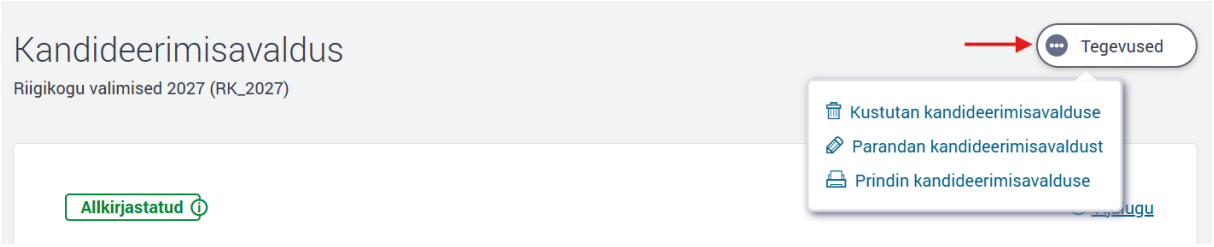
Kui avaldus on täidetud ja allkirjastatud, ilmub ekraanile VIS-is rohelises kastis sõnum „Kandideerimisavaldus allkirjastatud“ ning avalduse vasakus ülaservas on roheline kiri „Allkirjastatud“.

Uue kandidaadi sisestamiseks tuleb esindajal või esindaja töötajal valida „Tagasi“ ja seejärel lisada uus kandidaat.

Pärast kandideerimisdokumentide VIS-i sisestamist saab neis teha muudatusi ja parandusi juhendis kirjeldatud korras. Muutmise võimalused sõltuvad dokumendi staatusest ja muudetavatest andmetest. Juba allkirjastatud kandideerimisavaldusel saab muuta hariduse, töökoha ja ameti ning kontaktandmeid nii enne kui ka pärast kandideerimisdokumentide esitamist ja kandidaatide registreerimist. Kuna tegemist on informatiivsete andmetega, mis ei mõjuta kandidaadi registreerimist, ei ole avaldust vaja uuesti allkirjastada. Pärast muudatuste tegemist tuleb vajutada nuppu „Salvestan“.

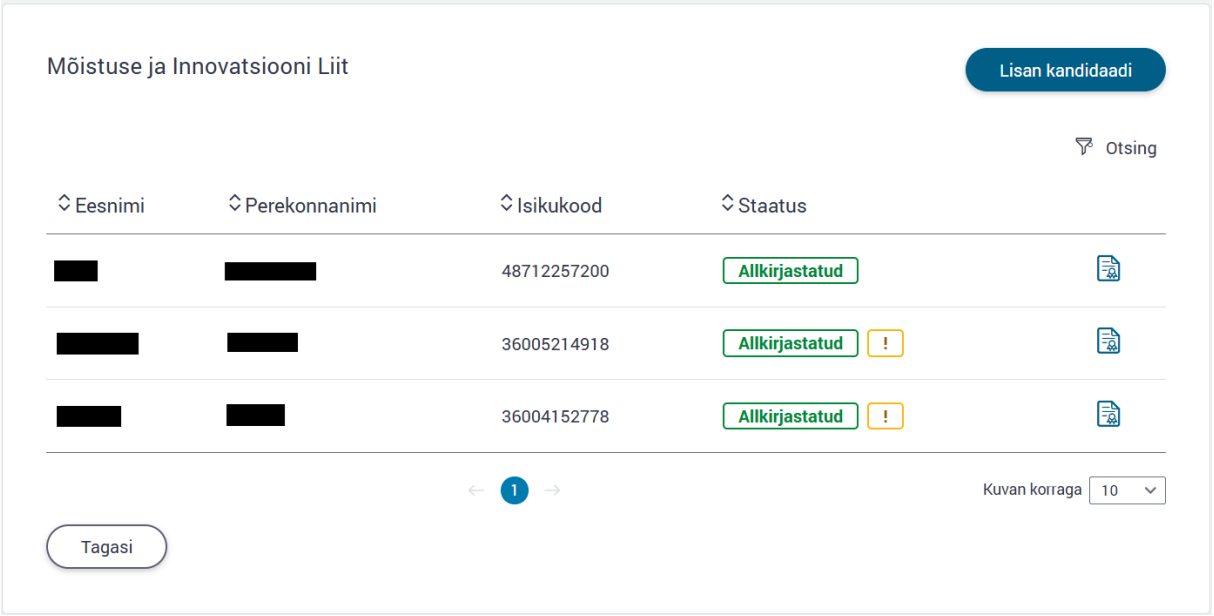
Kui soovitakse muuta valimisringkonda, tuleb valida kuva paremas ülanurgas nupu „Tegevused“ alt „Parandan kandideerimisavaldust“. Pärast muudatuse tegemist peab kandidaat avalduse uuesti allkirjastama. Valimisringkonda saab muuta üksnes enne kandidaatide registreerimist.

Nupu „Tegevused“ kaudu saab kandideerimisavaldust ka printida ja kustutada. Kandideerimisavalduse saab kustutada enne kandideerimisdokumentide esitamist, kui kandidaat on otsustanud kandideerimisest loobuda või kui avalduse on ekslikult sisestanud isik, kelle kandideerimist erakond ei toeta ning keda ei ole kantud erakonna kandidaatide ringkonnanimekirja ega üleriigilisse nimekirja.

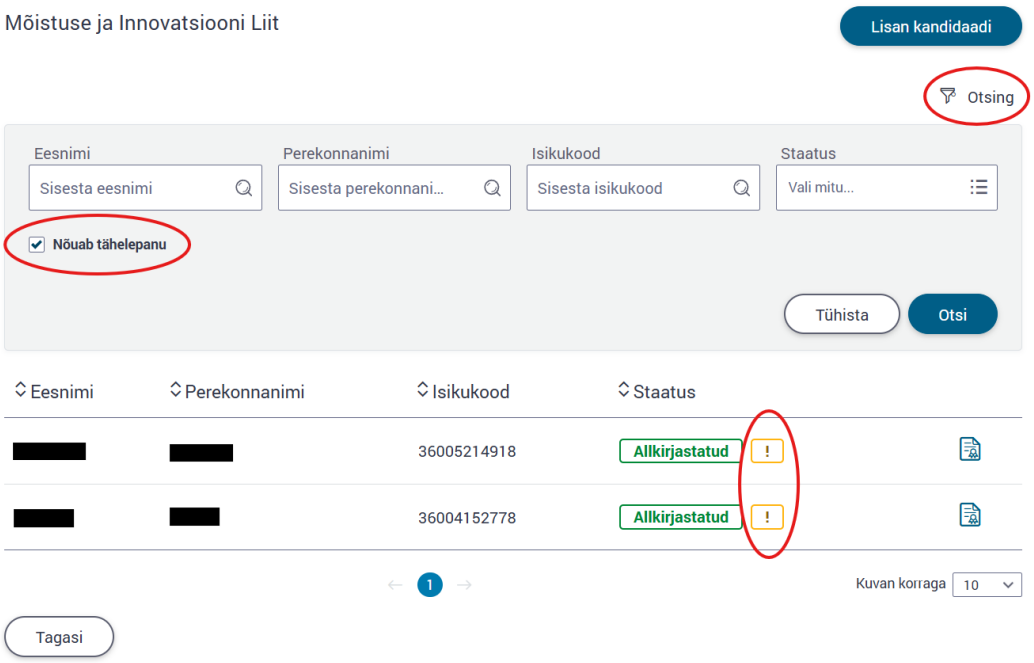

Joonis 13. Kandideerimisavalduse muutmine, parandamine ja printimine

Kui kandideerimiseks on takistusi, ilmub kandideerimisavaldusel punane veateade. Kandideerimisavalduste nimekirjas on sellise teate puhul kandidaatide real kollane hüüumärk. Veaga kandideerimisavaldusi saab küll esitada, kuid riigi valimisteenistus võib dokumendid tagastada vigade parandamiseks.

Joonis 14. Kandideerimisavalduste nimekiri ja avalduste staatused

Kandideerimisavaldusi saab VIS-is otsingut kasutades ka sorteerida, sisestades otsingusse eesnime, perekonnanime, isikukoodi või staatuse (allkirjastamata, allkirjastatud, tagastatud). Väli „Nõuab tähelepanu“ võimaldab välja filtreerida need kandideerimisavaldused, millel on veateade (kollane hüüumärk).

Joonis 15. Kandideerimisavalduste otsimine ja tähelepanu vajavate avalduste filtreerimine

4.2. Kandidaatide ringkonnanimekiri

Erakonnad esitavad kandidaatide ringkonnanimekirjad. Ringkonnanimekirjades peavad olema kõik kandidaadid, kelle kohta esitatakse kandideerimisavaldus. Kandidaatide järjestuse ringkonnanimekirjas määrab erakond. Ühe erakonna esitatud kandidaatide arv võib ületada mandaatide arvu ringkonnas kuni kahe kandidaadi võrra. Valimistel osalev erakond ei pea esitama kandidaate igas valimisringkonnas.

Kandidaatide ringkonnanimekirjadele kirjutavad alla erakonna kõik volitatud esindajad.

Erakondade kandidaatide ringkonnanimekirjade alusel koostab riigi valimisteenistus valimisringkonna kandidaatide koondnimekirja. Koondnimekirjas on ka valimisringkonnas kandideerivad üksikkandidaadid.

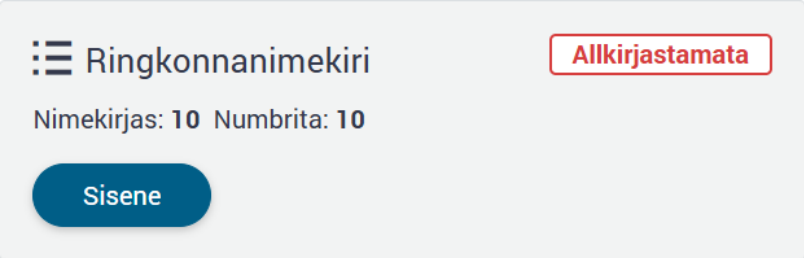
4.2.1. Kandidaatide ringkonnanimekirja sisestamine VIS-i

Kui kandideerimisavaldus on VIS-i sisestatud ja salvestatud, ilmub kandidaat automaatselt ka kandideerimisavaldusel märgitud ringkonnanimekirja. Volitatud esindaja või teda abistava isiku (esindaja töötaja) ülesanne on seejärel märkida VIS-is kandidaadi järjekorranumber selles ringkonnas. Kui kõik järjekorranumbrid on sisestatud ja kontrollitud, on volitatud esindajatel võimalik ringkonnanimekirjad allkirjastada.

Volitatud esindajal tuleb VIS-is teha järgmised sammud:

- siseneda VIS-i https://vis.valimised.ee/ (ID-kaardi, mobiil-ID või Smart-ID-ga);
- kui esindajal on lisaks ka kandidaadi roll, siis valida endale esindaja roll;
- vaadata, et kõik kandideerimisavaldused on salvestatud ja allkirjastatud (kui mõni kandidaat ei allkirjasta avaldust VIS-is, tuleb tema allkirjaga (või digiallkirjaga) avaldus saata riigi valimisteenistusele);
- määrata kandidaatide järjekorranumbrid ringkonnanimekirjades;
- allkirjastada kõik kandidaatide ringkonnanimekirjad (nimekirjadele peavad alla kirjutama kõik volitatud esindajad).

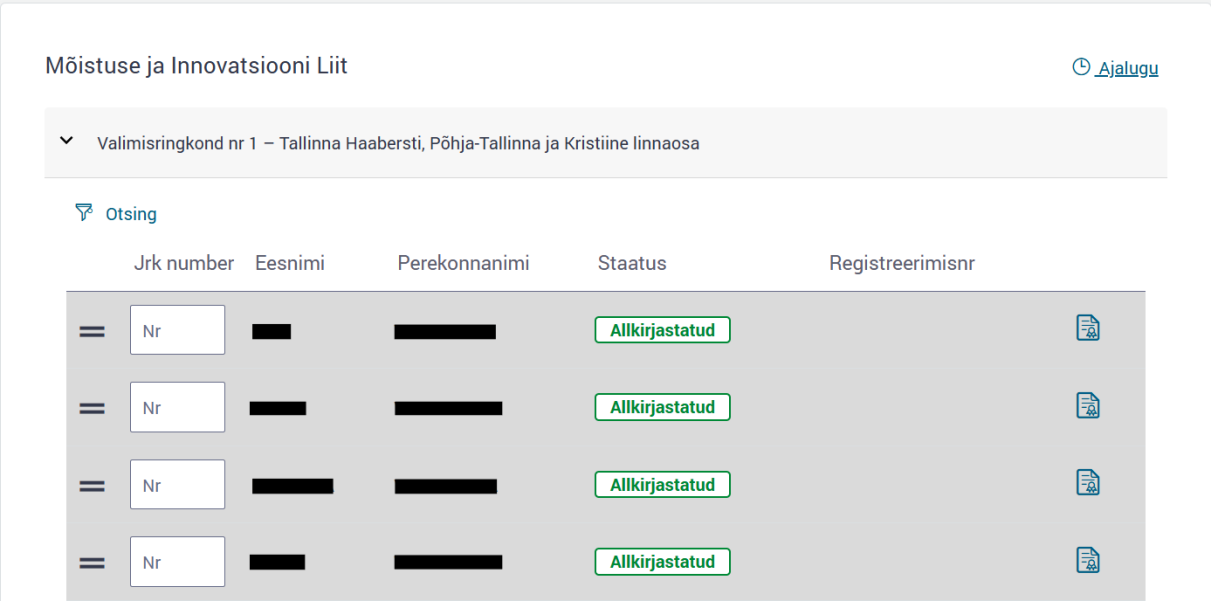
Volitatud esindaja valib oma töölaualt ringkonnanimekirja töölõigu:

Joonis 16. Ringkonnanimekirja avamine erakonna töölaualt

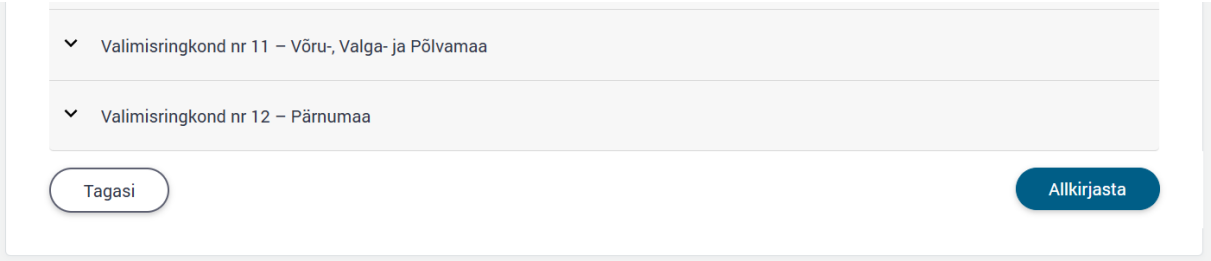
Kandidaate saab ringkonnanimekirjas järjestada, kirjutades numbri kandidaadi nime ette või lohistades kandidaatide nimesid. Sisestatud number salvestub automaatselt. Nende

kandidaatide nimedel, kellel number puudub, on hall taust ja numbriga kandidaatide nimedel valge taust.

Joonis 17. Kandidaatide järjestamine ringkonnanimekirjas

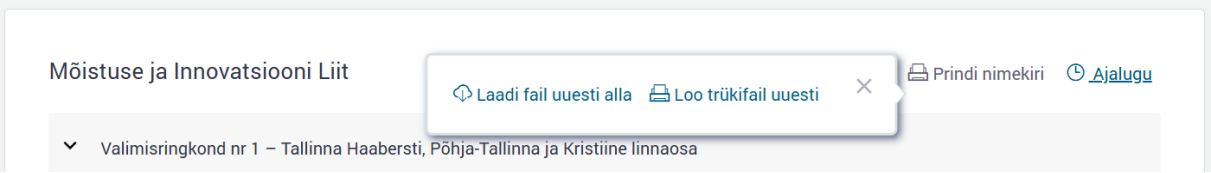
Kui kandideerimisavaldused on VIS-i sisestatud ja salvestatud, ilmub kandidaat automaatselt ka ringkonnanimekirja. Kui kandideerimisdokumendid on esitatud paberil tuleb riigi valimisteenistusel kõikide kandideerimisavalduste sisestamise järel märkida VIS-is kandidaadi järjekorranumber nimekirjas.

Joonis 18. Ringkonnanimekirja allkirjastamine

Kui kõik järjekorranumbrid on sisestatud ja kontrollitud, tuleb ringkonnanimekiri allkirjastada, vajutades nuppu „Allkirjasta“. Kui mõnele kandidaadile on jäänud järjekorranumber märkimata, siis on allkirjastamise nupp mitteaktiivne. Pärast edukat allkirjastamist kuvatakse ekraanil rohelises kastis teade „Allkirjastatud“. Sama olek kuvatakse ka lehe paremas ülanurgas. Kui erakonnal on kaks volitatud esindajat, peavad ringkonnanimekirja allkirjastama mõlemad. Seni, kuni nimekirja on allkirjastanud ainult üks esindaja, kuvatakse lehe paremas ülanurgas olek „Allkirjastamisel“.

Ringkonnanimekirja saab VIS-ist välja printida. Selleks tuleb ringkonnanimekirja vaates olles vajutada nuppu „Prindi nimekiri“. Seejärel koostab süsteem trükifaili. Kui fail on valmis, saab seda sõltuvalt veebilehitseja seadetest kas arvutisse salvestada või kohe printimiseks avada. Pärast trükifaili koostamist saab vajaduse korral valida „Laadi fail uuesti alla“, et juba koostatud fail uuesti alla laadida, või „Loo trükifail uuesti“, et koostada uus trükifail.

Joonis 19. Ringkonnanimekirja trükifaili koostamine

Selleks tuleb paremalt ülaservast valida „Ajalugu“, kus on näha kõik ringkonnanimekirja allkirjastamised ja muutmised. Allkirjastatud versioonid saab digikonteineriga alla laadida.

4.3. Kandidaatide üleriigiline nimekiri

Kandidaatide üleriigilises nimekirjas peavad olema kõik valimisringkondades ülesseatud kandidaadid. Kandidaatide järjestuse üleriigilises nimekirjas määrab erakond. Kandidaatide üleriigilisele nimekirjale kirjutavad alla erakonna kõik volitatud esindajad.

Kandidaatide ringkonnanimekirjad ja kandidaatide üleriigiline nimekiri on välja pandud valimisjaoskonnas ning nende alusel toimub kompensatsioonimandaatide jaotamine.

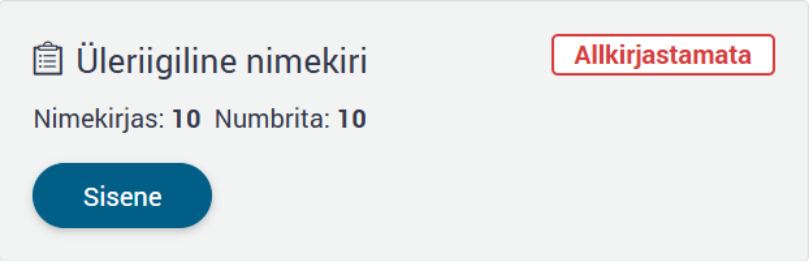
4.3.1. Kandidaatide üleriigilise nimekirja sisestamine VIS-i

Kui kandideerimisavaldus on VIS-i sisestatud ja salvestatud, ilmub kandidaat automaatselt ka üleriigilisse nimekirja, kuid volitatud esindajal või esindaja töötajal tuleb märkida VIS-is kandidaadi järjekorranumber. Kui kõik järjekorranumbrid on sisestatud ja kontrollitud, on volitatud esindajatel võimalik üleriigiline nimekiri allkirjastada.

Volitatud esindajal tuleb VIS-is teha järgmised sammud:

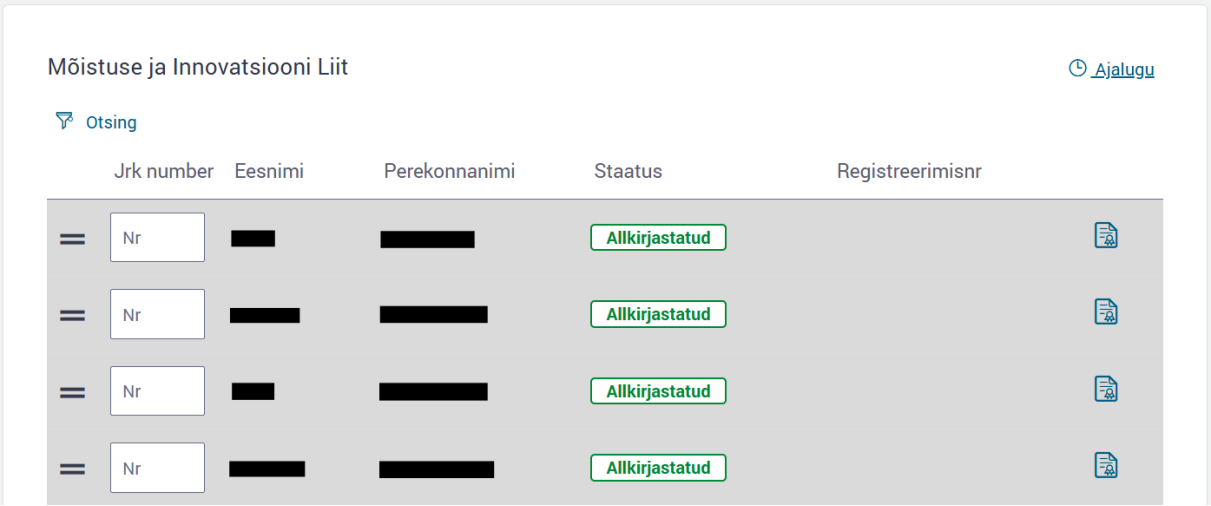
- siseneda VIS-i https://vis.valimised.ee/ (ID-kaardi, mobiil-ID või Smart-ID-ga);
- kui esindajal on lisaks ka kandidaadi roll, siis valida endale esindaja roll;
- vaadata, et kõik kandideerimisavaldused on salvestatud ja allkirjastatud (kui mõni kandidaat ei allkirjasta avaldust VIS-is, tuleb tema allkirjaga (või digiallkirjaga) avaldus saata riigi valimisteenistusele);
- määrata kandidaatide järjekorranumbrid üleriigilises nimekirjas;
- allkirjastada kandidaatide üleriigiline nimekiri.

Volitatud esindaja valib oma töölaualt üleriigilise nimekirja töölõigu:

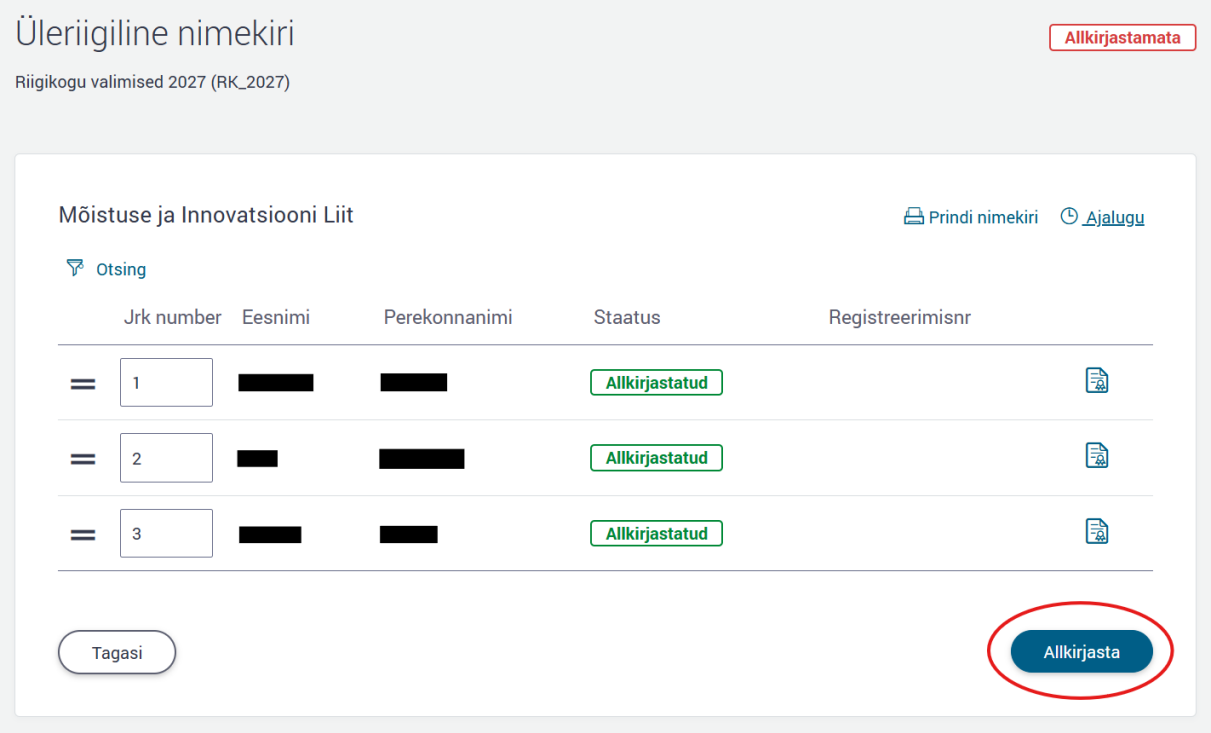

Joonis 20. Üleriigilise nimekirja avamine erakonna töölaualt

Kandidaate saab üleriigilises nimekirjas järjestada, kirjutades numbri kandidaadi nime ette või „lohistades“ kandidaatide nimesid. Sisestatud number salvestub automaatselt. Nende kandidaatide nimedel, kellel number puudub, on hall taust ja numbriga kandidaatide nimedel valge taust.

Joonis 21. Kandidaatide järjestamine üleriigilises nimekirjas

Kui kõik kandidaadid on saanud üleriigilises nimekirjas järjekorranumbrid, tuleb andmed allkirjaga kinnitada. Kui mõnele kandidaadile on jäänud järjekorranumber märkimata, siis allkirjastamise võimalus puudub. Pärast edukat allkirjastamist kuvatakse ekraanil rohelises kastis teade „Allkirjastatud“. Sama olek kuvatakse ka lehe paremas ülanurgas. Kui erakonnal on kaks volitatud esindajat, peavad üleriigilise nimekirja allkirjastama mõlemad. Seni, kuni nimekirja on allkirjastanud ainult üks esindaja, kuvatakse lehe paremas ülanurgas olek „Allkirjastamisel“.

Joonis 22. Üleriigilise nimekirja allkirjastamine

Sarnaselt kandidaatide ringkonnanimekirjale saab ka kandidaatide üleriigilise nimekirja VIS-ist välja printida. Selleks tuleb üleriigilise nimekirja vaates olles vajutada nuppu „Prindi nimekiri“. Seejärel koostab süsteem trükifaili. Kui fail on valmis, saab seda sõltuvalt veebilehitseja seadetest kas arvutisse salvestada või kohe printimiseks avada. Pärast trükifaili koostamist saab vajaduse korral valida „Laadi fail uuesti alla“, et juba koostatud fail uuesti alla laadida, või „Loo trükifail uuesti“, et koostada uus trükifail. Samuti saab nimekirja alla laadida paremalt ülaservast „Ajalugu“ alt, kus on näha kõik nimekirja allkirjastamised ja muutmised. Allkirjastatud versioonid saab digikonteineriga alla laadida.

Joonis 23. Üleriigilise nimekirja muudatuste ja allkirjastamiste ajalugu

4.4. Kandidaatide registreerimise avaldus

Kandidaatide registreerimise avalduses annab erakond teada oma tahtest valimistel osaleda, esitades vastava avalduse lisas ülejäänud kandideerimisdokumendid. Kandidaatide registreerimise avaldusele kirjutab alla üks erakonna volitatud esindaja. Kandidaatide registreerimise avaldus tuleb esitada seaduses ettenähtud ajavahemikus s.o mandaatide jaotamisele järgnevast tööpäevast kuni 21. jaanuarini 2027 kell 18.00.

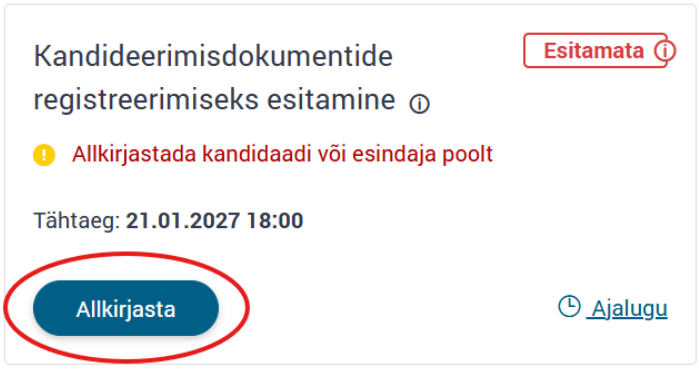
4.4.1. Kandidaatide registreerimise avalduse sisestamine VIS-i

Volitatud esindajal tuleb VIS-is kandidaatide registreerimise avalduses märkida sooviavalduse lahter ja seejärel avaldus allkirjastada.

Joonis 24. Kandidaatide registreerimise avalduse täitmine

Viimase etapina tuleb kandideerimisdokumendid esitada digitaalse allkirjastamise teel.

Joonis 25. Kandideerimisdokumentide esitamine

Kui kandideerimisdokumendid on esitatud õigesti, annab VIS sellest märku rohelises kastis sõnumiga „Kandideerimisdokumendid esitatud“.

Nupule „Ajalugu“ klõpsates saab vaadata kandideerimisdokumentide ajalugu.

5. Kautsjon

Erakond ja üksikkandidaat kannavad enne kandidaatide registreerimiseks esitamist Rahandusministeeriumi arvele kautsjonina summa, mille suurus on Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuutasu alammäär iga registreerimiseks esitatud isiku kohta. Enne kandideerimisdokumentide esitamist peavad erakond ja üksikkandidaat esitama riigi valimisteenistusele kautsjoni tasumist tõendava maksekorralduse koopia. Maksekorralduse koopia saab laadida ka VIS-i.

Vabariigi Valitsuse 23. märtsi 2026 töötasu alammäära kehtestamise määruse nr 36 kohaselt on kuutasu alammääraks valimiste väljakuulutamise aastal 946 eurot, seega on kautsjon iga kandidaadi kohta 946 eurot. Kui erakond esitab kõigis valimisringkondades maksimaalse lubatud arvu kandidaate (125), tuleb tasuda kautsjoni 118 250 eurot.

Kautsjon tuleb tasuda alljärgnevalt:

- Makse saaja: Rahandusministeerium
- Valida sobiv arvelduskonto:
    - EE891010220034796011 SEB Pank
    - EE777700771003813400 LHV Pank
    - EE932200221023778606 Swedbank
    - EE701700017001577198 Luminor Bank
    - EE234204278601694423 Coop Pank
- Viitenumber: **3100057934** (viitenumber on kohustuslik)
- Selgitus: Riigi valimisteenistus, kautsjon ja kelle eest kautsjon tasutakse (s.t erakonna või üksikkandidaadi nimi).

Pärast valitud Riigikogu liikmete registreerimist makstakse erakonnale kautsjon tagasi, kui erakonna kandidaadid kogusid üleriigiliselt kokku vähemalt 5% häältest. Üksikkandidaadile makstakse kautsjon tagasi, kui kandidaat osutub valituks või saab valimisringkonnas hääli vähemalt poole lihtkvoodi ulatuses. Tagastamata kautsjon kantakse riigituludesse.

5.1. Kautsjoni andmed VIS-is

Kautsjonit ei saa VIS-is makselingina tasuda ja seda tuleb teha pangas ning alla laadida maksekorraldus(ed), mis tuleb VIS-i lisada.

Kui erakonna volitatud esindajale on VIS-is ligipääs antud, on tal võimalik pärast kautsjoni tasumist vastav maksekorralduse koopia VIS-i kandideerimisdokumentide juurde üles laadida. Selleks tuleb liikuda esindaja (üksikkandidaadi korral kandidaadi) töölauale ja valida kautsjoni plokk.

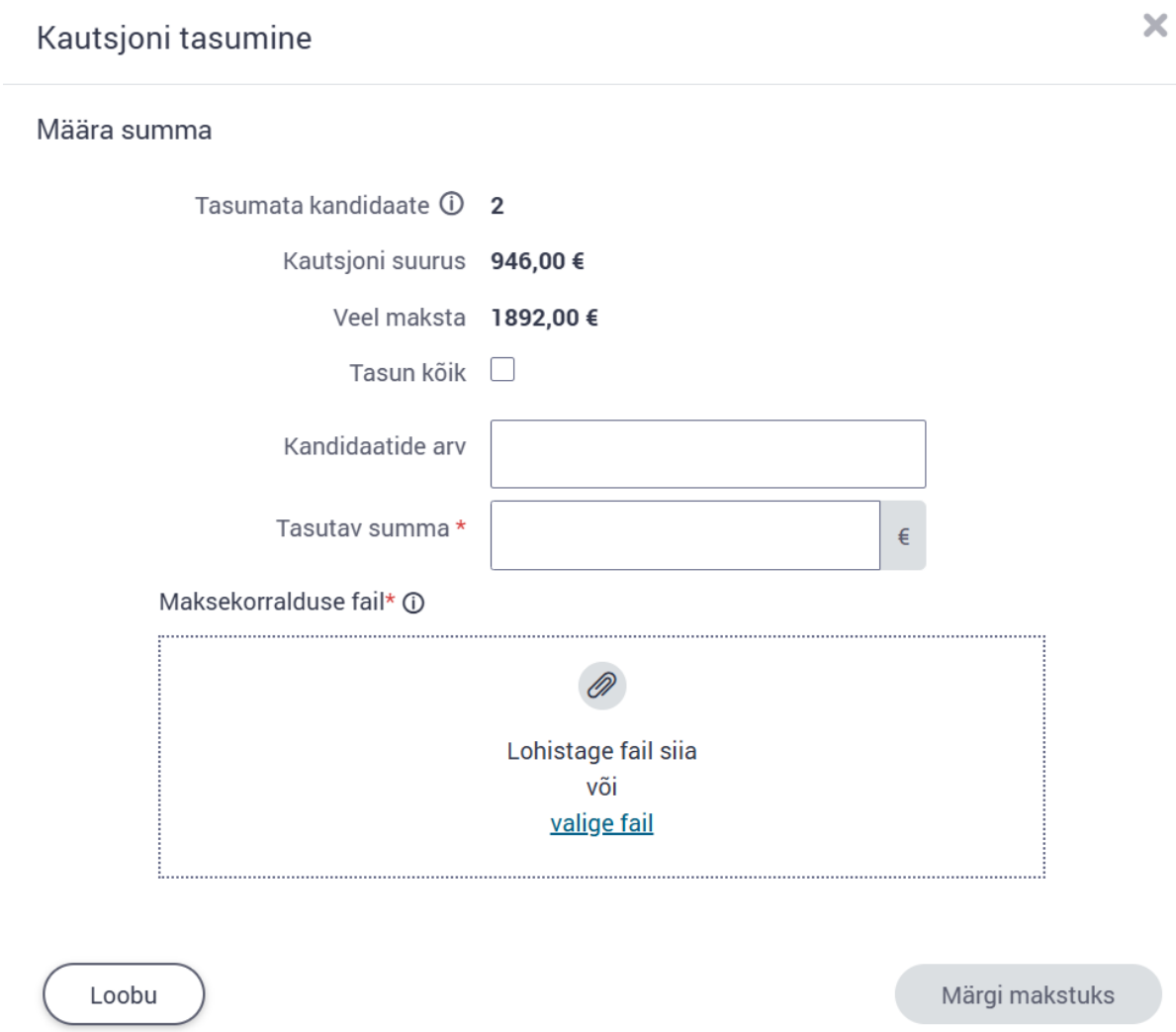

Joonis 26. Kautsjoni andmete avamine erakonna töölaualt

Seejärel kuvatakse kautsjoni üldandmed. Allkirjastatud kandidaatide all on märgitud ainult need kandidaadid, kes on ise VIS-is oma avalduse allkirjastanud. Kautsjoni maksmist saab selles väljas aga märkida ka neile kandidaatidele, kellel on avaldus allkirjastamata (avaldus esitatakse riigi valimisteenistusele paberil või digiallkirjastatuna). Valides „Lisa uus makse“, saab sisestada kandidaatide arvu, kui paljude eest kautsjon tasutakse.

Joonis 27. Kautsjoni makse andmete sisestamine VIS-is

Kautsjoni tasumise aknas kuvatakse tasumata kandidaatide arv, ühe kandidaadi kautsjoni suurus ning veel maksmisele kuuluv summa. Kõigi tasumata kandidaatide eest korraga tasumiseks tuleks märkida valik „Tasun kõik“. Osalise makse korral saab käsitsi sisestada kas kandidaatide arvu või tasutava summa. Lisaks tuleb lisada maksekorralduse fail, lohistades selle vastavasse alasse või valides faili arvutist. Kui vajalikud andmed on sisestatud ja maksekorraldus lisatud, tuleb vajutada nuppu „Märgi makstuks“. Kautsjoni tasumist tõendav maksekorraldus tuleb vastavale väljale laadida. Maksta võib ka mitmes osas ja erinevatelt kontodelt. Kautsjoni alla saab VIS-is üles laadida mitu maksekorraldus, kuid ühe maksega saab üles laadida vaid ühe faili. ASICE konteinerisse saab panna mitu faili, aga siis peavad konteineris olevad failid olema kõik PDF-formaadis.

Joonis 28. Kautsjoni tasumist tõendava dokumendi lisamine

Kautsjoni laekumise kinnitab riigi valimisteenistus, kes märgib kautsjoni VIS-is makstuks (staatus „Makstud“). Makstud kautsjon on dokumentide vastuvõtmise eelduseks.

6. Üksikkandidaat

Üksikkandidaat võib ennast registreerimiseks esitada ise või teeb seda lihtkirjaliku volikirja alusel mõni teine hääletamisõiguslik isik. Volikirjas peab olema volitatud isiku nimi, isikukood, aadress ja kontaktandmed.

Kandideerimisdokumendid saab üksikkandidaat esitada VIS-is, digikonteineris, paberil või nn segameetodiga. Kandideerimisdokumentide esitamise, üle andmise ja vastuvõtmise etapid ning dokumentide kontrollimise loogika on kirjeldatud antud juhendi peatükis 7.

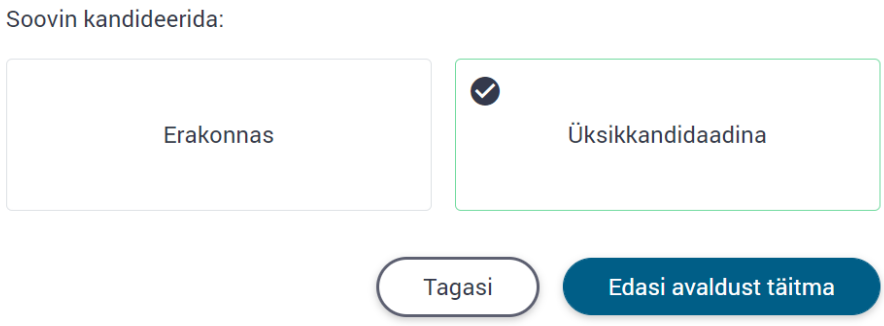
6.1. Üksikkandidaadi dokumentide esitamine VIS-is

VIS-is tuleb täita kandideerimisavaldus ja üksikkandidaadi registreerimise avaldus ning need allkirjastada ja esitada.

Kandideerimisdokumentide esitamiseks tuleb VIS-is teha järgmised sammud:

- siseneda VIS-i https://vis.valimised.ee/ (ID-kaardi, mobiil-ID või Smart-ID-ga);
- valida käesolev valimissündmus (Riigikogu valimised 2027);
- valida endale õige roll;
- sisestada andmed kandideerimisavaldusele ja see allkirjastada;
- märgistada märkeruut „Palun registreerida üksikkandidaat“ ja see allkirjastada;
- esitada kandideerimisdokumendid, kinnitades seda allkirjaga.

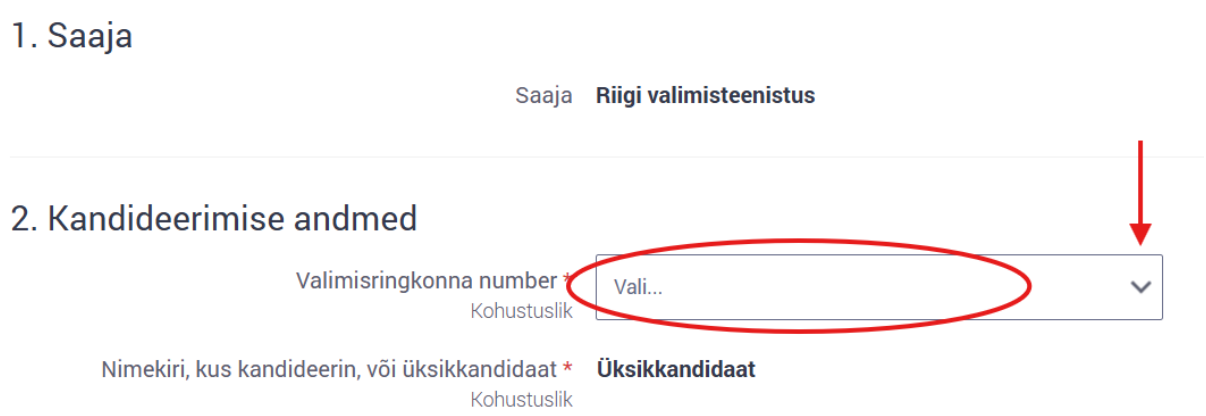
Pärast VIS-i sisenemist tuleb üksikkandidaadil valida endale roll „Olen kandidaat (kandidatuuri esitamine)“ ja seejärel määratleda ennast üksikkandidaadina.

Joonis 29. Üksikkandidaadi rolli valimine VIS-is

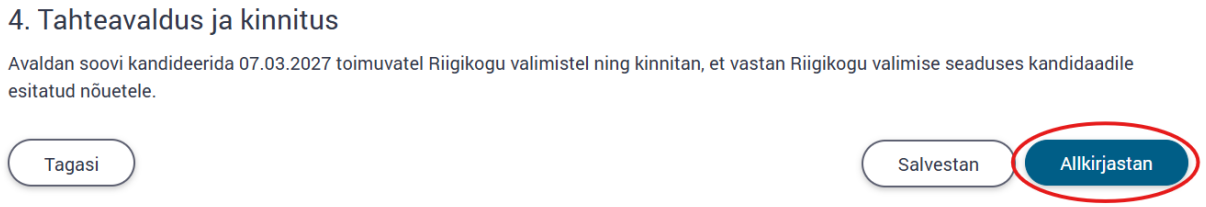
Kandideerimisavaldusel on isikukoodi alusel VIS-is automaatselt täidetud järgmised väljad: eesnimi, perekonnanimi, isikukood ja rahvastikuregistrijärgse elukoha aadress. Samuti on automaatselt täidetud avalduse saaja (riigi valimisteenistus) väli, kandideerimise viisi (üksikkandidaadina) tähistav väli ja erakondlik kuuluvus äriregistri andmete põhjal.

Ülejäänud andmete puhul on kohustuslik lisada valimisringkond, haridus, töökoht ja amet ning kontaktandmed vastavalt avalduses toodud väljadele ning nende juures olevatele juhistele ja valiku loeteludele.

Joonis 30. Üksikkandidaadi kandideerimisavalduse täitmine

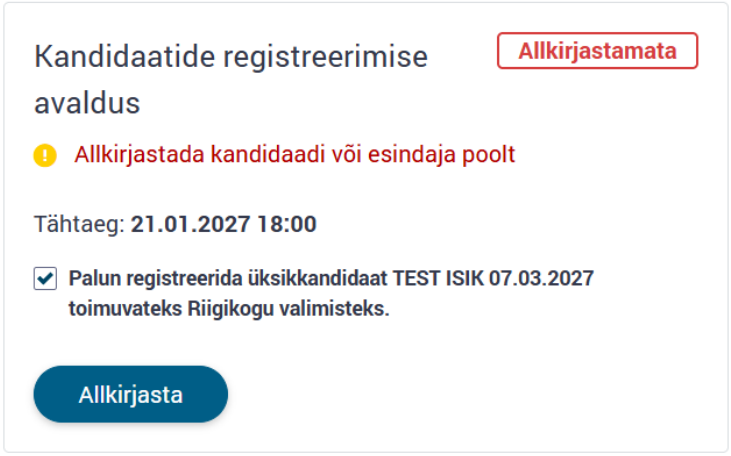
Kandideerimisavaldusega kinnitab üksikkandidaat esitatud andmete õigsust ja oma tahet kandideerida. Kandideerimisavalduse esitamiseks on see vaja allkirjastada. Kandideerimisavalduse väljade täitmisest on täpsemalt ka peatükis 4.1.1.

Joonis 31. Üksikkandidaadi kandideerimisavalduse allkirjastamine

Kui kandideerimisavaldus on täidetud ja allkirjastatud, ilmub ekraanile VIS-is rohelises kastis sõnum „Kandideerimisavaldus allkirjastatud“.

Üksikkandidaadi registreerimise avalduse vorm ilmub üksikkandidaadi töölauale pärast kandideerimisavalduse allkirjastamist. Üksikkandidaadi registreerimise avalduse esitamiseks tuleb vaid märkida soov enda registreerimiseks ja avaldus allkirjastada.

Joonis 32. Üksikkandidaadi registreerimise avalduse täitmine ja allkirjastamine

Lisaks tuleb esitada digitaalselt allkirjastades kandideerimisdokumendid. Kui üksikkandidaadi kandideerimisdokumendid on esitatud õigesti, annab VIS sellest märku rohelises kastis sõnumiga „Kandideerimisdokumendid esitatud“.

7. Kandideerimisdokumentide esitamine, üleandmine ja vastuvõtmine

Kandidaatide registreerimiseks esitamine lõpeb 21. jaanuaril 2027. kell 18.00.

Pärast seda, kui erakonnad ja üksikkandidaadid on kõik kandideerimisdokumendid vormistanud ja allkirjastanud, järgneb dokumentide esitamise, üleandmise ja vastuvõtmise etapp. Kandideerimisdokumente saab esitada:

- elektrooniliselt valimiste infosüsteemis VIS (https://vis.valimised.ee/);
- digikonteineris e-posti teel riigi valimisteenistusele (info@valimised.ee);
- paberil riigi valimisteenistuses kohapeal (Komandandi maja, Toompea 1, Tallinn).

Riigi valimisteenistus julgustab kasutama kandideerimisdokumentide esitamiseks valimiste infosüsteemi (VIS), mis võimaldab esitada dokumente elektrooniliselt ning vähendab paberikasutust. VIS on seotud rahvastikuregistri ja äriregistriga ning aitab automaatsete andmekontrollide abil ennetada dokumentide täitmisel tekkivaid vigu.

Dokumente saab esitada aga ka niinimetatud segameetodil, mis tähendab, et osa neist võib olla koostatud ja esitatud VIS-is, osa esitatud paberil ja osa digikonteineris e-posti teel. Riigi valimisteenistus soovitab dokumentide esitamisel eelistada võimalusel läbivalt ühte eelkirjeldatud meetodit, mis muudab dokumentidega tehtavad toimingud lihtsamalt jälgitavaks.

Kandideerimisdokumendid esitab riigi valimisteenistusele erakonna volitatud esindaja. Kui erakonnal on kaks volitatud esindajat, ei pea nad mõlemad dokumentide esitamisel osalema, kuid kõik volitatud esindajad peavad allkirjastama kandidaatide ringkonnanimekirjad ja kandidaatide üleriigilise nimekirja. Üksikkandidaadi kandideerimisdokumendid esitab VIS-is, e-posti teel või annab riigi valimisteenistuses üle üksikkandidaat või tema volitatud esindaja.

Volitatud esindaja peab kandideerimisdokumentide paberil üleandmisel esitama isikut tõendava dokumendi. Erakonna volitatud esindaja teatis või üksikkandidaadi volitatud esindaja volikiri tuleb esitada enne kandideerimisdokumentide esitamist. See võimaldab anda volitatud esindajale õiguse sisestada dokumente VIS-i ning tagab, et riigi valimisteenistusel on olemas õiged kontaktandmed ja selged suhtluskanalid kandideerimisdokumentidega seotud küsimuste lahendamiseks. Praktikas on erakonnad esitanud volitatud esindaja teatise esimesel võimalusel ning kandideerimisdokumendid hiljem. Kõik teised kandideerimisdokumendid tuleb esitada samaaegselt.

Kandideerimisdokumentide esitamise ja üleandmise etapi vahele jääb ajaline puhver, mille käigus riigi valimisteenistus teeb kandideerimisdokumentide esmase kontrolli.

Kandideerimisdokumentide esitamise ajahetkel tehtaval esmasel kontrollimisel võib näiteks selguda, et osa dokumente on puudu või allkirjastamata. Selliste kiiresti tuvastatavate vigade ilmnemisel tagastab riigi valimisteenistus dokumendid koheselt puuduste kõrvaldamiseks. Kui esmase kontrolli tulemusel ei tuvastata ilmseid vigu, siis loeb riigi valimisteenistus dokumendid üle antuks ja teavitab sellest esitamise hetkel kohapeal või e-posti teel volitatud esindajaid või üksikkandidaate.

Tüüpilised puudused, mis võidakse tuvastada dokumentide esitamisel:

- Üks või mitu kandideerimisdokumenti on puudu;
- Kandidaatide ringkonnanimekirjadel ja üleriigilisel nimekirjal on ainult ühe erakonna volitatud esindaja allkiri, kuigi erakonnal on kaks volitatud esindajat;
- Kandidaatide ringkonnanimekirjades ei ole samad kandidaadid, mis üleriigilises nimekirjas;
- Kautsjon ei ole makstud õigeaegselt ja õiges summas;
- Kandideerimisavaldusel puudub kandidaadi allkiri.

Kandideerimisdokumentide üleandmise ja vastuvõtmise vahele jääb täiendav ajaline puhver, mille käigus riigi valimisteenistus teeb kandideerimisdokumentide täieliku sisulise kontrolli.

Kandideerimisdokumentide sisulisel kontrollimisel kontrollitakse põhjalikult kõigis kandideerimisavaldustes esitatud andmeid sh kandideerimisõiguslikkust, kõigi esitatud andmete õigsust ja korrektsust. Lisaks kontrollitakse veelkord üle kõik erakonna ringkondade kandidaatide nimekirjad ja üleriigiline nimekiri. Selles etapis teeb riigi valimisteenistus erakondadele ja üksikkandidaatidele ettepanekuid kandideerimisdokumentides olevate vigade parandamiseks tuues välja selle, mis on konkreetsetes kandideerimisavaldustes puudu, ebatäpne või valesti. Dokumentide parandamise vajadusest antakse volitatud esindajatele või üksikkandidaatidele teada. Kui parandused on tehtud või dokumentides ei olnud vigu, siis loetakse kandideerimisdokumendid vastuvõetuks.

Tüüpilised puudused, mis võivad välja tulla kandideerimisdokumentide põhjalikul kontrollimisel:

- Kandideerimisavalduses puudub informatsioon kandidaadi erakondliku kuuluvuse kohta või on see märgitud valesti;
- Rahvastikuregistri järgne kandidaadi nimi on teistsugune kui kandideerimisavaldusel (kas kandidaadi nimi on näiteks kirjutatud valesti või on jäetud lisanimi kirjutamata);
- Märkimata on andmed hariduse kohta või töökoha ja ameti kohta.

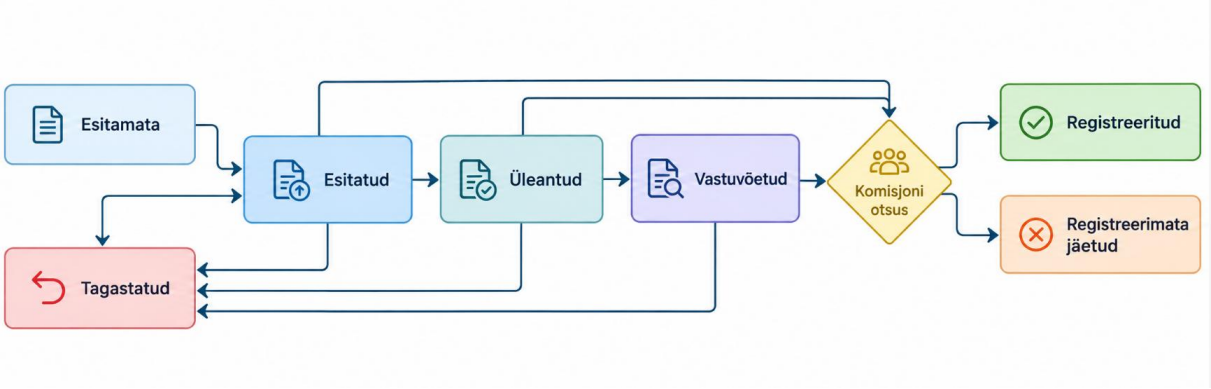
Riigi valimisteenistuse ülesanne on pidada kandidaatide registreerimise kohta arvestust. Kandidaatide registreerimisel tehakse märked dokumentide esitamise aja, üle võtmise ja vastuvõtmise aja kohta. Kandideerimisdokumentide vastuvõtmise kohta saadab riigi valimisteenistus volitatud esindajatele või üksikkandidaadile e-posti teel kinnituse.

Esitatud ja üle antud dokumente kontrollib riigi valimisteenistus, lähtudes juhendi lisast.

Lisa. Kandideerimisdokumentide kontrollimise töövoog

7.1. Kandideerimisdokumentide esitamine, üleandmine ja vastuvõtmine VIS-is

Dokumentide esitamise, üleandmise ja vastuvõtmise töövoog VIS-is on üles ehitatud sarnases loogikas, mis on dokumentide esitamisel e-posti teel ja paberil (Joonis 33).

Joonis 33. Kandideerimisdokumentide esitamise ja vastuvõtmise töövoog VIS-is

Dokumentide esitamiseks VIS-is on oluline, et vajalikud dokumendid oleksid allkirjastatud ja kandideerimisdokumentide staatus on „Esitatud“.

Kui dokumendid on esitatud VIS-is, liiguvad need pärast esmast kontrollimist staatusesse „Üle antud“ ja pärast järgmisi kontrolle staatusesse „Vastuvõetud“. VIS-is saab kandideerimisavaldusel ilma dokumente tagasi võtmata muuta välju „Haridus“ ja „Töökoht ja amet“ ning andmeid jaotises „Kontaktandmed avalikustamiseks“. Pärast muudatuse tegemist VIS-is tuleb valida „Salvestan“.

Staatus „Vastu võetud“ tähendab, et riigi valimisteenistus on kandideerimisdokumendid üle kontrollinud ja neis ei ole olulisi puudusi tuvastatud. Riigi valimisteenistus muudab VIS-is dokumentide staatuseks „Vastu võetud“.

VIS kontrollib erakondlikku kuuluvust, elukoha andmeid, kodakondsust, vanust, teovõimet või kas isik on kinnipeetav. Seda, et kandidaat ei oleks tegevväelane, kontrollib riigi valimisteenistus eraldi pärast kõikide kandidaatide sisestamist VIS-i.

Kui dokumendid on kontrollitud, järgneb pärast dokumentide esitamise tähtaja lõppemist ja vigade parandamist Vabariigi Valimiskomisjoni otsus mõne kandidaadi registreerimata jätmise ja teiste kandidaatide registreerimise kohta ning kandideerimisdokumendid liiguvad staatusesse „Registreeritud“. Kui ei ole võimalik registreerida mõnda üksikkandidaati või ühtegi erakonna kandidaati siis liiguvad dokumendid staatusesse „Registreerimata jäetud“.

8. Kandideerimisdokumentide muutmine ja parandamine

Kui riigi valimisteenistusele ei ole esitatud kõiki nõutavaid dokumente, esitatud dokumentides on vigu või neis on andmeid puudu, teeb valimisteenistus dokumentide esitajale ettepaneku esitada nõutavad dokumendid või puuduvad andmed või parandada vead. Volitatud esindaja parandab vea(d) esimesel võimalusel.

Kui erakond või üksikkandidaat on dokumendid juba esitanud ja soovib seejärel kandidaatide registreerimise dokumentides teha muudatusi (kandidaati välja jätta, muuta kandidaatide järjekorda nimekirjas, kandidaate lisada vms), tagastab riigi valimisteenistus kõik esitatud dokumendid. Muutmise tegemise soovi saab esitada VIS-is, e-posti teel (info@valimised.ee) või esitada riigi valimisteenistusele paberil (Komandandi maja, Toompea 1, Tallinn). Dokumentide uuesti esitamisel loetakse dokumendid esmakordselt esitatuks.

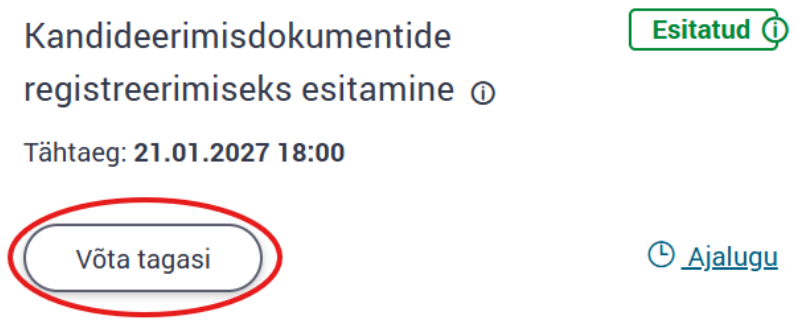
Erakonna nimekirjas kandideeriv isik või üksikkandidaat võib enne kandidaatide registreerimist kandideerimisest loobuda. Selleks peab kandidaat tegema vastava toimingu VIS-is, edastama e-posti teel elektrooniliselt allkirjastatud avalduse digikonteineris (info@valimised.ee) või esitama isikliku avalduse paberil riigi valimisteenistusele (Komandandi maja, Toompea 1, Tallinn). Riigi valimisteenistus tagastab kandideerimisavalduse kandidaadile ja teavitab sellest erakonna või üksikkandidaadi volitatud esindajaid e-posti teel. Sellisel juhul erakond kandidaatide registreerimise dokumente uuesti esitama ei pea.

Kui registreerimiseks esitamise viimasel päeval esitatakse dokumendid, milles on vigu ja mida ei saa parandada enne kella 18.00, võetakse dokumendid 21. jaanuaril vastu. Vead peab erakond või üksikkandidaat parandama hiljemalt 23. jaanuaril 2027 kell 18.00. Dokumentide vastuvõtmisel leitud puudused loetleb riigi valimisteenistus ja teavitab nendest volitatud esindajaid või üksikkandidaate.

8.1. VIS-is esitatud dokumentide muutmine ja parandamine

VIS-is esitatud kandideerimisdokumentides muudatuste tegemiseks tuleb kogu dokumendipakk esmalt tagasi võtta, vajutades nuppu „Võta tagasi“, ja seejärel teha vajalikud muudatused. Dokumentide paketi staatus VIS-is muutub pärast dokumentide tagasi võtmist,

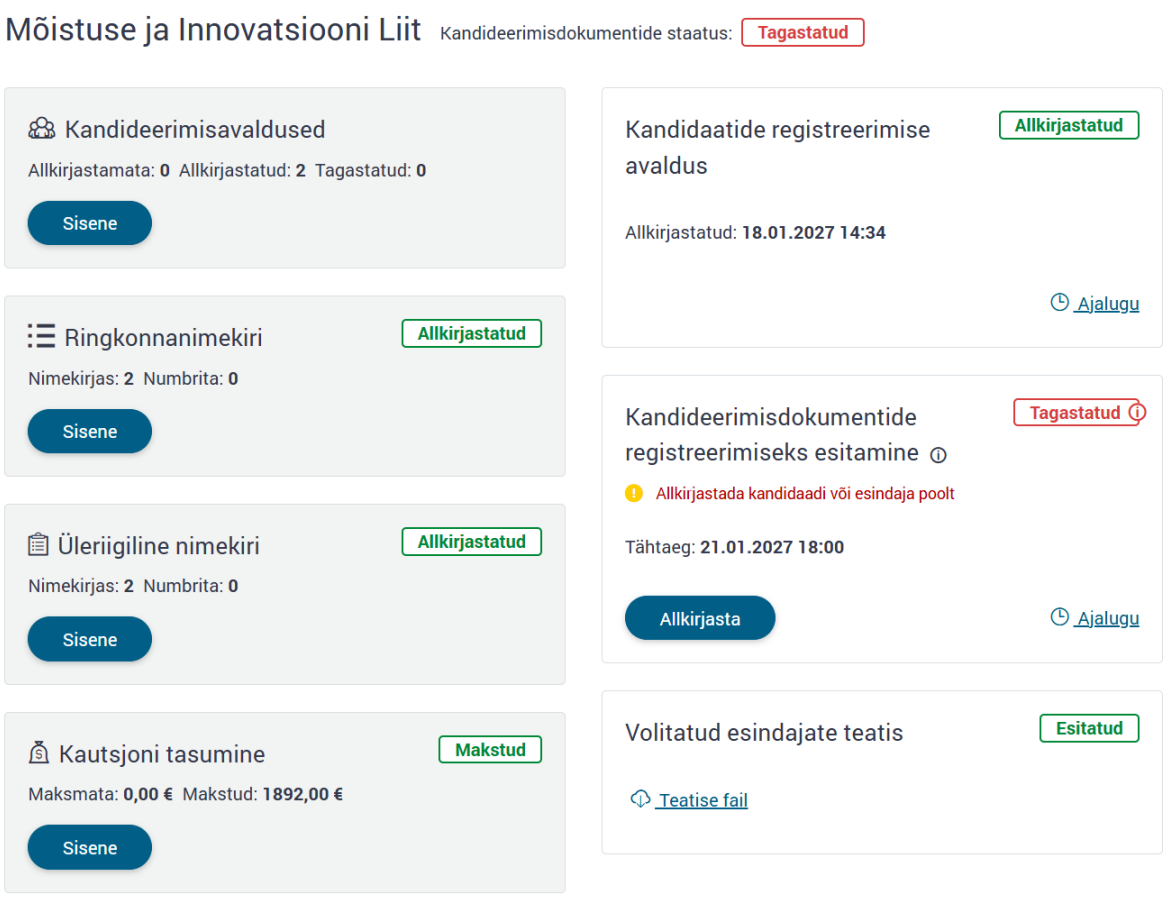
aga varem sisestatud andmed ei kustu ehk kõiki lahtreid VIS-is ei pea hakkama täitma otsast peale.

Joonis 34. Kandideerimisdokumentide tagasivõtmine parandamiseks

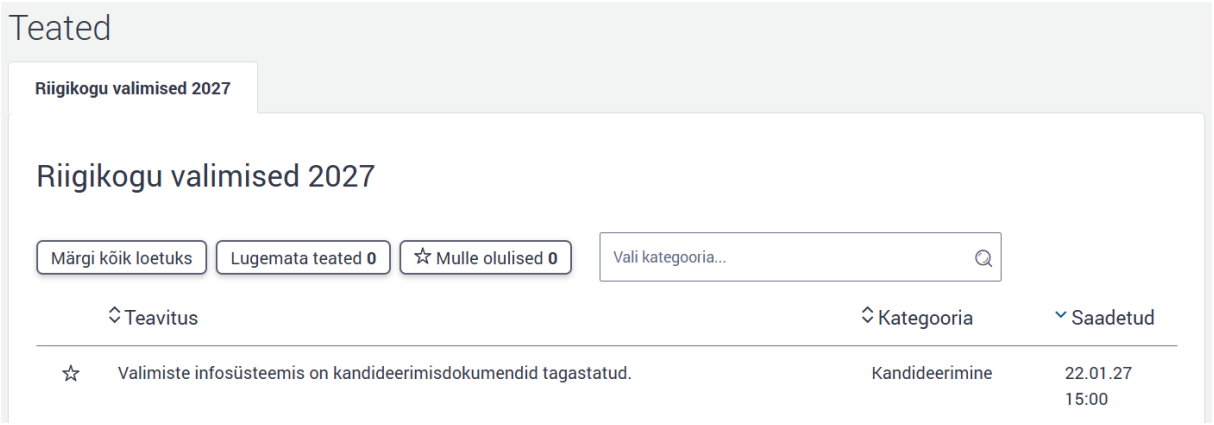
Pärast VIS-is sisestatud andmetes muudatuste tegemist tuleb dokumendid uuesti allkirjastada ja esitada. Kui parandada soovitakse kandideerimisavaldust, tuleb avaldusel üleval paremal valida „Tegevused“ ja sealt „Parandan kandideerimisavaldust“. Pärast paranduse tegemist tuleb avaldus volitatud esindajal salvestada või kandidaadil uuesti allkirjastada ja dokumendid uuesti esitada. Kandideerimisavaldusel saab ilma dokumente tagasi võtmata muuta välju „Haridus“ ja „Töökoht ja amet“ ning andmeid jaotises „Kontaktandmed avalikustamiseks“. Pärast muudatuse tegemist tuleb valida „Salvestan“.

Kandideerimisdokumendid võib volitatud esindajale või üksikkandidaadile tagastada ka riigi valimisteenistus juhul, kui dokumentides esineb vigu, mida pole võimalik koheselt parandada, või kui volitatud esindaja või üksikkandidaat avaldab soovi dokumente muuta.

Joonis 35. Tagastatud kandideerimisdokumentide parandamine ja uuesti esitamine

Dokumentide tagastamise kohta tuleb volitatud esindajale või üksikkandidaadile VIS-i teade.

Joonis 36. Teade tagastatud kandideerimisdokumentide kohta

Kandidaatide registreerimise avaldus – juhul, kui see on korra juba allkirjastatud – jääb ka tagastatud dokumentide puhul staatusesse „Allkirjastatud“.

Dokumente saab VIS-is tagasi võtta kuni kandidaatide registreerimiseks esitamise lõpuni (21. jaanuar 2027 kella 18.00). Sel juhul on VIS-is dokumentide staatus „Tagastatud“. Kui parandus on tehtud, tuleb dokumendid uuesti esitada.

21. jaanuaril 2027 pärast kella 18.00 ei ole võimalik VIS-is kandideerimisdokumentide muutmine ja parandamine muul viisil, kui ainult riigi valimisteenistuse enda poolt. Vajalikud parandused ja muudatused teeb VIS-is alates 21. jaanuarist 2027 riigi valimisteenistus kas volitatud esindaja taotluse alusel või valimisteenistuse enda ettepanekute alusel pärast nende kinnitamist volitatud esindaja poolt.

8.2. Allkirjastatud digikonteineris saadetud ja paberil esitatud dokumentide muutmine ning parandamine

Kui kandideerimisdokumendid on esitatud paberil, tuleb volitatud esindajal vead riigi valimisteenistuses kohapeal parandada või muudatused kohapeal sisse viia. Volitatud esindaja teeb parandused ja muudatused otse dokumendile. Kandidaat kandideerimisavaldust uuesti allkirjastama ei pea. Riigi valimisteenistus eeldab, et volitatud esindajad on kõik muudatused ja parandused kooskõlastanud kandidaatidega omavahelises suhtlemises ja läbi volitatud esindajate on muudatustel ning parandustel kandidaatide heakskiit.

Digitaalselt allkirjastatud dokumendid tuleb pärast muutmist volitatud esindaja poolt uuesti digiallkirjastada ning edastada riigi valimisteenistusele e-posti teel. Digiallkirjastatud kandideerimisdokumentides tehtud muudatuste puhul aktsepteeritakse volitatud esindaja digiallkirja. Kõik digitaalselt e-posti teel saadetud ja paberil toodud dokumendid kannab riigi valimisteenistus ise VIS-i, sealhulgas ka e-posti teel ning paberil tehtud muudatused.

8.3. Segameetodil esitatud dokumentide muutmine ja parandamine

Segameetodil esitatud dokumentide muutmiseks ja parandamiseks on kaks moodust. Üks võimalus on töötada dokumentidega mitmes osas, kombineerides suhtlust riigi valimisteenistusega tehes muudatusi ja parandusi paralleelselt nii VIS-is, kui e-posti teel kui paberil (vt peatükid 8.1 ja 8.2).

Teine, ökonoomsem viis, on pärast kõigi kandideerimisavalduste sisestamist VIS-i (kas volitatud esindaja enda või riigi valimisteenistuse poolt) jätkata dokumentide muutmist ja parandamist vaid VIS-i põhiselt. Riigi valimisteenistus soovitab siin lahendusena liikuda töötama VIS-i, mis muudab kandideerimisdokumentidega tehtavad toimingud lihtsamalt jälgitavaks.

Näiteks juhul, kui erakond on koondanud kandideerimisavaldused nii VIS-is, digitaalselt allkirjastatult digikonteinerites või paberil allkirjastatult, on võimalik dokumendid enne nende esitamist volitatud esindajal endal sisestada VIS-is. Kõik need kandideerimisavaldused, mis on VIS-is allkirjastamata (digikonteineris, paberil) edastatakse sellisel juhul riigi valimisteenistusele e-posti teel või paberil ning pärast dokumentide kontrollimist märgib riigi valimisteenistus need VIS-is allkirjastatuks. Kui sellisel viisil on suhtlus riigi valimisteenistusega toimunud, saab volitatud esindaja dokumendid VIS-is riigi valimisteenistusele esitada.

Kui erakonna volitatud esindaja teeb VIS-i andmete sisestamisel parandusi või muudatusi võrreldes varem digitaalselt või paberil allkirjastatud kandideerimisdokumentidega, tuleb sellest teavitada riigi valimisteenistust kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis (näiteks e-kirjaga). Teavituses tuleb kinnitada, et lähtuda tuleb VIS-i sisestatud andmetest, mitte varem allkirjastatud dokumentides esitatud andmetest.

9. Kandidaatide registreerimine

Kandidaadid registreeritakse Vabariigi Valimiskomisjoni koosolekul (hiljemalt 26. jaanuaril 2027) kolmes etapis. Koosolek on avalik ja selle toimumise aeg avalikustatakse valimiste veebilehel https://www.valimised.ee/.

Kõigepealt toimub kandidaatide registreerimine, see tähendab, et vaadatakse läbi esitatud kandideerimisdokumendid. Seejärel tehakse otsustus (kuid ei vormistata otsust) kandidaatide registreerimise kohta. Kui mõni kandidaat tuleb jätta registreerimata, võetakse tema registreerimata jätmise kohta vastu eraldi otsus. Seejärel viiakse samal koosolekul läbi liisuheitmine, mille alusel määratakse erakondade ning üksikkandidaatide järjekord valimisringkonna kandidaatide koondnimekirjas ja antakse kandidaatidele registreerimisnumbrid. Lõpuks vormistatakse Vabariigi Valimiskomisjoni otsus kandidaatide registreerimise kohta.

Kui kandideerimisdokumendid on VIS-is staatuses „Vastu võetud“, esitatakse need Vabariigi Valimiskomisjonile kandidaatide registreerimise otsustamiseks.

Vabariigi Valimiskomisjoni otsuse alusel muutub registreeritud kandidaadi staatuseks VIS-is „Registreeritud“. Kui erakonna kandidaat või üksikkandidaat jäetakse registreerimata, märgitakse tema staatuseks „Registreerimata jäetud“. Kui registreerimata jäetakse kõik erakonna esitatud kandidaadid või üksikkandidaat, muutub ka vastavate kandideerimisdokumentide staatuseks „Registreerimata jäetud“.

Kandidaadi registreerimata jätmise kohta peab Vabariigi Valimiskomisjon vastu võtma põhistatud otsuse. Kuna kandideerimisõigus on oluline põhiseadusest tulenev õigus, tuleb enne otsuse langetamist kõik asjaolud põhjalikult läbi vaadata ning otsus täpselt motiveerida.

Alles registreeritud staatusest saab korraldada liisuheitmist ja määrata kandidaatidele registreerimisnumbrid. Registreerimata jäetud kandidaadid liisuheitmisel ei osale ja neile registreerimisenumbreid ei genereerita.

Riigi valimisteenistus jälgib, et erakondade ja üksikkandidaatide esitatud kandideerimisdokumendid on jõudnud enne liisuheitmist VIS-is staatusesse „Registreeritud“.

9.1. Liisuheitmise korraldus

Pärast kandideerimisdokumentide läbivaatamist antakse kandidaatidele liisuheitmise tulemuste alusel registreerimisnumbrid.

Liisuheitmise ajast ja kohast teavitatakse erakondade volitatud esindajaid ning üksikkandidaate või nende volitatud esindajaid. Volitatud esindajal ja üksikkandidaadil on õigus viibida liisuheitmise juures.

Liisku heidetakse erakondade vahel ja seejärel eraldi üksikkandidaatide vahel.

Enne liisuheitmist tutvustab Vabariigi Valimiskomisjoni esimees liisuheitmise korda. Liisuheitmine toimub sedelitega, millele on kantud erakondade (või üksikkandidaatide) nimed. Sedelid pannakse ühesugustesse märgistamata ümbrikutesse ja segatakse.

Liisutõmbajaks on Vabariigi Valimiskomisjoni määratud valimiskomisjoni liige, kes ei või olla valimiskomisjoni esimees. Ümbrike ettevalmistamise ja segamise ajal ei või liisutõmbaja ruumis viibida.

Liisutõmbaja võtab ümbrike seast ühe ümbriku, avab selle ja loeb ette sedelil oleva erakonna (või üksikkandidaadi) nime. Sedelit näidatakse ka kohalviibijatele.

Liisuheitmise tulemused sisestatakse VIS-i.

Määratakse liisuheitmise tulemustel erakondade järjekord (numbritega 1, 2, 3 jne) ning üksikkandidaatide oma järjekord (numbritega 1, 2, 3 jne).

9.2. Kandidaatidele registreerimisnumbrite andmine

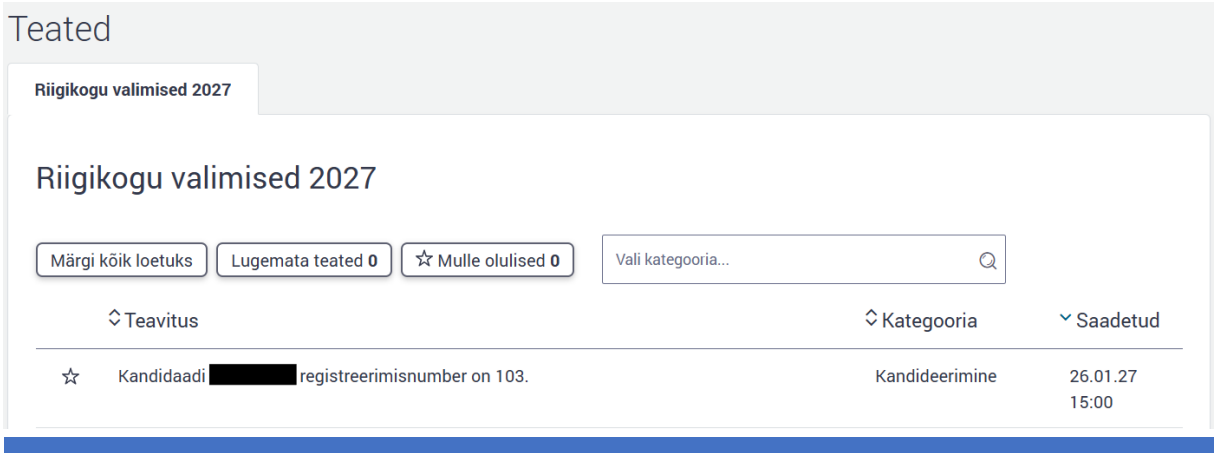
Registreerimisnumbrid algavad 101-st ja need antakse kandidaatidele erakondade nimekirjade kaupa ning seejärel üksikkandidaatidele.

Registreerimisnumbrid antakse kandidaatidele liisuheitmise tulemusena selgunud järjekorras. Esimesena saab registreerimisnumbrid selle erakonna nimekiri, kellele liisk esimesena langes.

Üksikkandidaatidele antakse registreerimisnumbrid pärast erakondade kandidaatidele numbrite andmist. Üksikkandidaadid ei moodusta eraldi üksikkandidaatide nimekirja, vaid osalevad valimistel igaüks individuaalselt. Samamoodi saab üksikkandidaatidest esimesena numbri kandidaat, kellele liisk esimesena langes. Esimene üksikkandidaat saab numbri, mis järgneb kandidaatidele viimasena antud registreerimisnumbrile

Kandidaatide registreerimisnumber märgitakse Vabariigi Valimiskomisjoni kandidaatide registreerimise otsuses, mis avaldatakse Riigi Teatajas ja valimiste veebilehel www.valimised.ee.

Vabariigi Valimiskomisjon teavitab erakondi ja üksikkandidaate tehtud otsustest. Erakondade esindajad, kes on esitanud kandideerimisdokumendid VIS-is, saavad pärast seda, kui registreerimisnumbrid on kontrollitud ja kinnitatud, teavituse ka VIS-is.

Joonis 37. Teade kandidaadi registreerimisnumbri kohta

Erakonna esindaja näeb erakonna kandidaatide registreerimisnumbreid kahte moodi. Ringkonnanimekirjas saab registreerimisnumbreid vaadata valimisringkondade kaupa. Selleks tuleb soovitud valimisringkond lahti klikkida. Samuti saab registreerimisnumbreid vaadata üleriigilisest nimekirjast, kus on välja toodud kõik kandidaadid ilma ringkondadesse jaotamata.

Erakonna volitatud esindaja saab VIS-ist lõplikud kandidaatide nimekirjad vajaduse korral välja printida.

10. Muudatused kandidaatide nimekirjades

Pärast kandidaatide registreerimise otsuse vastuvõtmist on võimalik kandidaatide nimekirjades muudatusi teha piiratud ulatuses.

Kandidaadil on õigus kolme päeva jooksul pärast registreerimist kandideerimisest kirjaliku avalduse alusel loobuda. Samuti tühistatakse kandidaadi registreerimine tema surma korral või juhul, kui leiab tõendamist see, et isik ei ole kandideerimisõiguslik. Kandidaadi registreerimine või registreerimata jätmine võidakse tühistada ka Vabariigi Valimiskomisjoni otsusega.

Kandidaatide registreerimise otsuse tühistamisest teatud kandidaadi osas teavitatakse viivitamata kandidaati ja volitatud esindajaid, kellel on õigus otsuse kättesaamisest arvates vaidlustada otsust Vabariigi Valimiskomisjoni kaudu Riigikohtus kolme päeva jooksul.

Kandidaatide registreerimise otsust saab muuta hiljemalt 13. päeval enne valimispäeva (22. veebruaril 2027). Pärast seda ei saa kandidaatide nimekirjades enam muudatusi teha. See tähendab, et muuta ei saa ka kandidaadi nime ega eemaldada nimekirjast surnud kandidaati. Piirang ei puuduta kandidaadi informatiivsete andmete, näiteks hariduse, töökoha ja ameti muutmist, sest neid andmeid ei kanta kandidaatide koondnimekirjadesse.

Kui registreerimisotsuse muutmisel tuleb kandidaadi nimi kandidaatide nimekirjast kustutada, ei muudeta kandidaatide numeratsiooni, see tähendab, et teistele kandidaatidele antud registreerimisnumbrid jäävad samaks.

Kui kandideerimisavaldus on esitatud VIS-is, siis toimub ka selle tagastamine VIS-is. Tagastatud avaldusele jääb VIS-is staatuseks „Tagastatud“. Kandideerimisavalduse tagastamise teade edastatakse VIS-is automaatselt volitatud esindajatele.

10.1. Kandideerimisandmete avaldamine veebilehel

Riigikogu valimise seaduse järgi avaldatakse valimiste veebilehel www.valimised.ee kandidaadi kohta andmed, mida kandidaat ise on oma kandideerimisavaldusel esitanud ja allkirjaga kinnitanud. Muu hulgas avaldatakse ka kontaktandmed, haridus ning töökoht ja amet.

Kuus kuud pärast valimispäeva ei kuvata valimised.ee veebilehel enam kandidaatide kontaktandmeid, andmeid hariduse kohta ega töökohta ja ametit. Kandideerimise fakt on alaline avalik teave.

Kandidaatide registreerimise otsuse ja kandidaatide nimekirjade muutmise tähtajad on sätestatud Riigikogu valimise seaduses. Pärast tähtaja möödumist ei muudeta kandidaatide koondnimekirjadesse kantud andmeid. Kandidaadi informatiivseid andmeid, sealhulgas haridust, töökohta, ametit ja kontaktandmeid, võib vajaduse korral ajakohastada ka pärast nimetatud tähtaega.

Lisa. Kandideerimisdokumentide kontrollimise töövoog

I. Esmane ehk vormiline kontroll

Kontrolli teeb: dokumentide vastuvõtja

1. Volitatud esindajate kontroll
1.1. Volitatud esindaja isikusamasuse kontroll.
1.2. Volitatud esindajate teatise kontroll: nimed, isikukoodid, aadressid ja sidevahendite numbrid.
1.3. Teatisele alla kirjutanud isikute erakonna esindamise õiguse kontroll äriregistri andmete alusel.

2. Kautsjoni tasumise kontroll
2.1. Kautsjoni tasumist tõendava maksedokumendi kontroll.
2.2. Vajaduse korral kautsjoni laekumise kontroll riigikassa andmete alusel.
2.3. Kautsjoni summa õigsuse kontroll. Erakonna kandidaatide maksimaalne kautsjon on 125 × 946 = 118 250 eurot.

3. Kandideerimisdokumentide olemasolu kontroll
3.1. Kandidaatide registreerimise avaldus.
3.2. Kandidaatide ringkonnanimekiri või -nimekirjad.
3.3. Kandidaatide üleriigiline nimekiri.
3.4. Kandideerimisavaldus iga kandidaadi kohta.

4. Kandideerimisdokumentide vormistuse kontroll
4.1. Kõigi ringkonnanimekirjadesse kantud kandidaatide kohta on esitatud kandideerimisavaldus.
4.2. Kandidaatide nimed on ringkonnanimekirjades, üleriigilises nimekirjas ja kandideerimisavaldustes ühesugused.
4.3. Dokumendid sisaldavad kõiki nõutud andmeid.
4.4. Kandideerimisavaldustes on täidetud kohustuslikud andmeväljad, sealhulgas valimisringkonna number ja vähemalt üks kontaktandmete väli.
4.5. Vabatekstina esitatud andmed (töökoht ja amet) on arusaadavad.
4.6. Kandideerimisavaldused on kandidaatide poolt allkirjastatud ning kandidaatide nimekirjad on allkirjastanud kõik erakonna volitatud esindajad.
4.7. Dokumentidel on nõutavad kuupäevad.

5. Kandidaatide nimekirjade kontroll
5.1. Ringkonnanimekirjas ei ületa kandidaatide arv valimisringkonnale jaotatud mandaatide arvu rohkem kui kahe võrra.
5.2. Ringkonnanimekirjades esitatud kandidaatide koguarv võrdub üleriigilises nimekirjas esitatud kandidaatide arvuga.

II. Sisuline kontroll VIS-i abil

Kontrolli teeb: dokumentide vastuvõtja VIS-i abil

6. Kandidaadi andmete ja kandideerimisõiguse kontroll
6.1. Kandidaadi ees- ja perekonnanime vastavus rahvastikuregistri andmetele.
6.2. Kandidaadi vanus.
6.3. Kandidaadi Eesti kodakondsus.
6.4. Kandidaadi rahvastikuregistrijärgne elukoht.
6.5. Kandidaadi erakondlik kuuluvus, sealhulgas kontroll, et erakonna nimekirjas kandideeriv isik ei kuulu teise erakonda.
6.6. Topelt kandideerimise kontroll: kandidaat ei kandideeri teise erakonna nimekirjas, teises valimisringkonnas ega samal ajal üksikkandidaadina.
6.7. Kontroll, et kandidaat ei ole valimiste korraldaja ega häältelugemiskomisjoni liige.
6.8. Kontroll, kas kandidaat on kohtu poolt kuriteos süüdi mõistetud ja kannab vanglakaristust.
6.9. Kontroll, kas kandidaat on kohtu poolt valimisõiguse osas teovõimetuks tunnistatud.

III. Täiendav kontroll enne kandidaatide registreerimist

Kontrolli teeb: riigi valimisteenistus pärast dokumentide vastuvõtmist ja enne kandidaatide registreerimist

7. Täiendav kandideerimisõiguse kontroll
Kontroll, kas kandidaat on tegevväelane.